

זאת ב'מטה

שבת וילך-יום-כיפור תשע"ט

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבְיָטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

איך נזהה
את המשיח
בטביעת עין?

03

התשובה של
רבי זושא

27

מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים

35

ברכות בחשבון
חידושי רמזים בפרשה

37

תהא שנת טביעות עין
נקודה משיעור כ"ה אלול תשע"ח

03

יראה זרע יאריך ימים
שיעור ליל מערב ראש השנה תשע"ח

06

סוד שני השערים
נקודה משיעור על עבודת יוה"כ

17

דבר יום ביומו
מסרים יומיים לפרשת וילך וליוה"כ

19

קצרים לשבת תשובה ויוה"כ
קטעים קצרים על תשובה

27

טעם מצוה
מצות כתיבת ספר תורה

31

ספור חסידי
על וידוי תשובה אצל החוזה

33

פדין כפרות להפצת 'ואביטה'. תרמו עכשיו להפצת הגליון והיו שותפים בזיכוי אלפי הקוראים.

לתרומות: itiel@pnimi.org.il | אחיה 054-7827702

הקדמת המערכת

לקוראינו היקרים – שבת שלום וגמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה!

אחרי כל השפע בגליון ראש השנה, אנחנו חוזרים לחוברת ואביטה במתכונת רגילה (פחות או יותר) לכבוד **שבת תשובה-פרשת וילך ויום הכיפורים**, עם שיעורים התוועדויות ודברים נפלאים ממורנו הרב **יצחק גינזבורג שליט"א**, מענייני דיומא.

השבוע בגליון:

נפתח עם נקודה קצרה **מתוך השיעור הנפלא שהיה בכ"ה אלול באלעד**, על **סימנה של השנה החדשה** תהא **שנת טביעת עין**, על ההבדל בין הכרה שכלית (סימנים) להכרה חושית (טביעת עין). נמשיך עם שיעור טרי מערב ראש השנה עם עיון בפיוטי סליחות של היום השביעי (שלא זכינו השנה לאמרם) ובסוגיית הרואה קרי ביוה"כ. לכבוד היום הקדוש, יש לנו עבורכם, נקודה קצרה מתוך שיעור על **סוד שני השעירים** של יום הכיפורים. ומשם נעבור לשני **קצרים** על חמשת חלקי **התשובה של רבי זושא מאניפולי** ועל **התענוג שבצום יום הכיפורים**. גם מדור **טעם מצוה** אתנו, ובו נלמד על **מצות כתיבת ספר תורה** – האם צריך דווקא לכתוב, או שהעיקר שיהיה לך ספר תורה?

במדור **דבר יום ביומו** פעמיים כי טוב, מדור כפול לכבוד פרשת וילך ויום הכיפורים. במדור לפרשת וילך נקרא על **המעבר בהנהגת הדור בין משה ליהושע**, על תיקון הכלל מול תיקון הפרט ועוד. ובדבר יום ביומו ליוה"כ נקרא על **היחס בין יום השבת ליום הכיפורים-שבת שבתון**. גם **המענות ותשובות** איתנו כמו תמיד עם תשובות על כיסוי ראש בפאה והתקשרות לרבי, אווירת חג מול כיבוד הורים, עבודת הנשים בימים נוראים ועוד.

ב**סיפור החסידי** נקרא על **עבודת היודי אצל החוזה מלובלין**, שתפתח לנו צהר לעבודת היום הקדוש. וכמו תמיד נקנח בהתבוננות מתמטית על פרשת השבוע במדור **ברכות בחשבון**, שיעסוק בפסוקי **פרשת הקהל**.

שבת שלום ומבורך וגמר חתימה טובה,

המערכת

ג	ל	ע	י	נ
ו	א	ב	י	מ
ה	פ	ל	א	ו
ת	ה	ר	ח	ך

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

טביעת עין תהא שנת טביעת עין

שרש הכרת הדעת למעלה מטעת ודעת

האחרונים מסבירים¹ שסימנים הם 'הכרה שכלית' ואילו טביעת עין היא 'הכרה חושית'. ההכרה בחוש חזקה יותר מההכרה בשכל. כח ההכרה שייך לספירת הדעת², המקשרת בין השכל למדות הלב, אך שרש הדעת למעלה מהשכל, בכתר ואף בפנימיות הכתר:

יש מי שמסביר³ שטביעת עין מבוססת גם היא על סימנים, אלא שהאדם אינו מודע לסימנים ואינו יכול לפרט אותם בשכלו. מדרגה זו של הכרה בטביעת העין מכוונת כנגד מוחא סתימאה (חכמה שבכתר), בה נאמר כי "טעם כמוס לרצון"⁴ – יש טעם-שכלי, 'סימן', אלא שהוא כמוס ונעלם.

יש מי שמסביר שטביעת העין אינה מבוססת על כל סימן, בבחינת "אין טעם לרצון" האמור במדרגת הגלגלתא (כתר שבכתר).

ואליבא דאמת, שרש הדעת הוא אף למעלה משתי הדרגות האלה, בפנימיות הכתר ממש – ברישא דלא ידע ולא אתידע, שרש האמונה הפשוטה (המכירה באמת בכח של "נכרין דברי אמת").

1 שו"ת הרא"ם ס' לח: "הסמנים ... דהכרה זו אינה הכירה חושית, דהיינו טבעא דעינא, אלא הכירה שכלית שדנו העדים בשכלם".

2 ראה בספר הנפש פ"ז.

3 ראה תוספות גיטין כז, ב ד"ה "סימנין".

4 ראה המובא (משו"ת בן יהודה ז) בשדי חמד ח"ג ט-מ עמוד 41.

5 סוטה ט, ב. וראה קיצורים והערות לצ"צ לתניא פי"ח (עמ' קא; הובא ונתבאר בהתוועדות לג עמ"ר ע"ז פ"ו), ונתבאר בכ"ד בספרינו (לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון"; נפש בריאה עמ' מט-נג בהוצאת ע"ד) שהיינו חלק ה-מה דרדל"א, כח האמונה בנפש.

מעלת טביעת עין

אחד מסימני השנה החדשה הוא תהא שנת טביעת עין. כל ילד שמתחיל ללמוד גמרא מכיר את המושג טביעת עין מפרק "אלו מציאות", בו מפורש⁶ שעל אף שבדרך כלל נדרשים סימנים להשבת אבידה, הרי שלתלמיד חכם מחזירים אבידה כאשר הוא מזהה שהיא שלו בטביעת עינו. אכן, בעוד בהשבת אבידה, שהיא הוצאת ממון הדורשות אמינות, סומכים רק על טביעת עינו של תלמיד חכם (שאינו משנה בדיבורו⁷), ואין חשש שחמדת הממון תגרום לו שלא לדייק בזיהוי האבידה⁸, או חלילה אף לשקר), הרי שבכל התורה כולה יש משקל רב לטביעת העין.

כל העדויות שבתורה מתבססות על טביעת עינם של העדים, אשר מזהים את מי שהם מעידים עליו בטביעות עינם⁹. גם עצם היתר אשה לבעלה בליה (וכמו כן היתר אשה לבעלה הסומא תמיד) מתבסס על טביעת עין מיוחדת – "טביעות עינא דקלא"¹⁰ (זיהוי קולו של הזולת). שעל כן, על אף הסברא הראשונית שסימנים עדיפים מטביעת עין¹¹ (שהרי לכל אדם מחזירים אבידה בסימנים ולא בטביעת עין), מסקנת הגמרא היא ש"טביעות עינא עדיפא".

נקודה מעובדת משיעורי כ"ה אלול ע"ח. נרשם על ידי איתניאל גלעד.

א בבא מציעא כג, ב.

ב שם כד, א.

ג תוספות שם יט, א ד"ה "אבל".

ד חולין צו, א.

ה שם צה, ב.

הנראית). טביעת עין בה נחקקת המציאות החיצונית באדם היא בחינה נקבית של "חותם שוקע", המקבל מהמציאות ומתפעל ממנה, והיא סוד עטרא דגבורות שבדעת (השייכת יותר ל"טביעות עינא דקלא" של פנימיות הבינה, טביעת עין של שמיעה, החווה ומפנימה את הקולות מבחוץ).

כיצד נחזק את טביעות העין? סימן נוסף של השנה¹ הוא **תהא שנת עין טובה** – ככל שהאדם מחזק את מדת "**טוב עין**"¹⁰ (נוטריקון **טבע**) הוא משפיע על המציאות רוב טובה בראיתו, וכדרשת חז"ל¹¹ "טוב עין הוא יִבְרַךְ" (הסימן של עין טובה שייך לספירת החכמה ולכח הראיה הפעיל שלה, בעוד לספירת הבינה שייך הסימן **תהא שנת עצה טובה**, שכנראה נובעת מהקשבה נקיה ואמתית למציאות, שמאפשרת לחוש את העצה שכבר טמונה בה, בבחינת "מים עִמְקִים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה"¹²).

"קול דודי הנה זה בא"

מעלת טביעת העין (ההכרה החושית) על הסימנים (ההכרה השכלית) אינה רק בוודאות שלה, אלא בהתקשרות הפנימית שהיא יוצרת עם מהות הדבר (בעוד הסימנים מתארים את הדבר בחיצוניותו בלבד). לא בכדי הדוגמה לתוקפה של טביעת העין – ובפרט טביעת העין שבקול (המתעלם לגמרי מכל מה שניתן לתפוס בעין החיצונית) – היא הכרת האיש את אשתו, הכח הפנימי של "והאדם ידע את חוה אשתו"¹³ (וכדרשת חז"ל על הפסוק

הדעת שמעל השכל מייחדת גם בין פנימיות החכמה (טביעת עין כפשוטה, השייכת לכח הראיה שבחכמה) לפנימיות הבינה ("טביעות עינא דקלא", השייכת לכח השמיעה שבבינה), "פנימיות אבא פנימיות עתיק"¹⁴ ו"פנימיות אמא פנימיות עתיק"¹⁵.

טביעת עין זכרית ונקבית

בתפיסה המדעית היום, מבינים את הראיה רק כאור החודר מבחוץ אל תוך העין – ומגיע עד למרכז הראיה באחורי המוח (הרומזים גם ללא-מודע, אחורי ההכרה) – אך בספרי הקבלה והחסידות¹⁶ מתואר תהליך הראיה בצורה מורכבת הרבה יותר, כאשר יש 'אור' היוצא מן העין אל החפץ אותו רואים ואחר כך חוזר ממנו אל תוך העין. לאור זאת, ניתן להסביר את המושג "טביעת עין" בשני אופנים שונים – או שהחפץ הנראה מוטבע במודעות האדם, והזיהוי בטביעת עין הוא התאמה בין מה שנטבע במודעות למה שנראה בחוץ, או שעיניו של האדם טבעה את טביעתה על החפץ בראיה¹⁷ (על דרך 'טביעת אצבע' שהאדם מותיר על מה שהוא נוגע בו) והזיהוי הוא באמצעות זיהוי החותם האישי שהאדם הותיר בחפץ.

אלה שתי בחינות בטביעת עין, בחינה זכרית ובחינה נקבית: טביעת עין שמטביעה את חותמה על המציאות היא בחינה זכרית של "חותם בולט", החוקק את רושמו במציאות, והיא סוד עטרא דחסדים שבדעת (השייכת יותר לטביעת העין של פנימיות החכמה, טביעת עין של ראייה, הפועלת על המציאות

יז ראה מכתב הברכה לשנה החדשה (נדפס ב"ואביטה" נצבים-ר"ה).

טו משלי כב, ט.

טז סוטה לח, ב.

יז משלי כ, ה.

יח בראשית א, ד.

יא ראה פע"ח שער ק"ש פט"ו.

יב וראה באריכות חסדי דוד הנאמנים ח"ג עמ' 63 ואילך (בכללות השיטות בהבנת הראיה המובאות בספר שבילי אמונה) ועמ' 84 (בפרצוף השלם של תהליך הראיה, ומקור הדברים בשער היחוד עם לקוטי ביאורים).

יג וראה תורת חיים לב"מ כג, ב.

המקוה לבעלה, ומה שאנחנו 'מטביעים חותם' בגילוי ה' בעולם וממשיכים-מציירים את קו הופעתו במציאות, סוד "קוינו לו".

כיוצא בכך, עלינו לפתח טביעת עין כדי לזהות את המשיח עצמו – אפשר לזהות את המשיח ב'סימנים' שונים (או סימנים שתארו בו חז"ל, כדוגמת "מורח ודאין"^{כד}, או סימנים מציאותיים של פעולותיו והצלחותיו במציאות^{כה}), אבל תכלית החיבור למשיח היא זיהוי והכרה עצמית שלו, בטביעת עין יהודית שמזהה ש"הנה זה [משיח] בא", טביעת עין פנימית שמכירה את המשיח בראיה חודרת, "לא תֵאָר לו ולא הדר ונראהו ולא מראה ונחמדהו"^{כו}, ובשמיעת "קול דודי" המזהה ב"טביעות עינא דקולא" שה"תורת אמת היתה בפיהו"^{כז} הנשמעת ממנו היא-היא ה"תורה חדשה"^{כח} של הגאולה.

כד סנהדרין צג, ב. וראה ראב"ד הלכות מלכים פ"א ה"ג.

כה הלכות מלכים ברמב"ם פ"א ה"ד.

כו ישעיה נג, ב.

כז מלאכי ב, ו.

כח ויקרא רבה יג, ג.

שאמרה רות לבעז – "מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני"^ט – "מלמד שנתנבאה שהוא עתיד להכירה כדרך כל הארץ"^י.

טביעת העין הפנימית היא עיקר סגולתו של היהודי. בעומק, יש ליהודי טביעת עין מזהה בה' עצמו – סגולת כנסת ישראל להכיר את דודה באהבה, בפרט בטביעות עין שבקול, "קול דודי הנה זה בא"^{יא}. כך בקריעת ים סוף ידע עם ישראל לומר "זה אלי ואנוהו"^{יב}, וכך לעתיד לבוא נדע לומר "הנה אלהינו זה קוינו לו וישיענו זה הוי' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו"^{יג} (ויש לומר שביציאת מצרים, בה היינו עדיין דעת קלה, היה לנו רק זיהוי מצד עטרא דגבורות, של זיהוי ה' הגואל אותנו ומטביע בנו את חותמו, ואילו לעתיד לבוא יש בנו שתי בחינות "זה"-זיהוי, כלשון הפסוק – מה שה' פועל בנו ואנו מקוים לו, כאשה

יט רות ב, י.

כ רות רבה ה, ב.

כא שיר השירים ב, ח.

כב שמות טו, ב.

כג ישעיה כה, ח.

"יראה זרע יאריך ימים"

קיצור מהלך השיעור

בהתוועדות ערב ראש השנה – לפני הסליחות האחרונות והתרת נדרים – לימד הרב תשובה של אדמו"ר הצמח-צדק, בעל יום ההולדת, בענין הרואה קרי ביום הכיפורים.

בפרק א של השיעור התייחס הרב לסליחות ליום השביעי – הסליחות ה'מקופחות', שנאמרות רק בקביעות אחת (נדירה יחסית) – ולימד שעיקר בנין המלכות הוא בריבוי יהודים מאמינים בה' וחפצים במלכותו, וזו הברכה לה אנו מקווים בשנה הבעל"ט.

בפרק ב, עיקר השיעור, הוסברה מעלת האתהפכא בה חותמת מסכת יומא – כאשר הענין הבלתי-רצוי שגורם ל"דאג כל השנה כולה" הופך לברכת "יראה זרע יאריך ימים" – ובעיקר הורחבו ונתבארו דברי אדמו"ר הזקן שהובאו בצמח-צדק, עם הוספה של הצמח-צדק, על כך שכל מימרא זו בחז"ל מדברת רק ב"אנשים גדולים מאד", ועל אנשים רגילים להסיח את הדעת ולעבוד את ה' בשמחה (תוך העמקה בהבנת הנפש שצפונה בתשובת הצמח-צדק והתייחסות להתפתחות במשך השנים בתשובות הרבי מליובאוויטש בענין).

ברוב השנים, כמעט בכלן, ולכן הן מקופחות. הסליחות הללו באו ותבעו את עלבונן.

ברכת ריבוי עם ישראל

הפיזט העיקרי כאן הוא "אל באפך פן תמעיטנו"¹. קודם כל, אין בכל הסליחות סליחה עם כל כך הרבה בתים – 13 (חוץ מחזרת ההתחלה בסיום). בכל הסליחות מבקשים שה' יסלח, אבל כאן הבקשה שה' לא ימעיטנו. כתוב שמשה רבינו פחד מהאף – "יגרת מפני האף" – ומהפיזט כאן אפשר להבין שהאף ממעיט².

מצד אחד, טוב להיות מעט – "כי אתם

א. "אל באפך פן תמעיטנו" הסליחות המקופחות

כמעט בכל השנים לא אומרים את הסליחות של יום שביעי. אומרים אותן רק אם ראש השנה חל להיות ביום שלישי בשבוע. גם השנה הזאת – אומרים עד סליחות ליום ששי, ותיכף סליחות ערב ראש השנה, ואת הסליחות ליום שביעי לא אומרים. אם כן, הסליחות של יום שביעי יוצאות מקופחות.

ה'ק'יפוח' הוא בכל העולם, בכל קהילות האשכנזים. בחב"ד לא אומרים סליחות בעשרת ימי תשובה (חוץ מצום גדליה, בו אומרים סליחות כבכל תענית ציבור), אבל יש יהודים שממלאים את המקום – כמו שהרבי אמר, אנחנו בשותפות, יש מי שאומר ויש מי שלא – והעיקר שהסליחות לעשרת ימי תשובה נאמרות, לא יוצאות מקופחות. אבל את הסליחות של יום שביעי אף אחד לא אומר

¹ נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה. שיעור בסוגית הרואה קרי ביום הכיפורים, אור ל"ט אלול ע"ח – הכנה לסליחות, כפ"ח

² א עפ"י ירמיה', כד.

³ ב אף = 9 ברבוע. ויחד עם מעט = 200, כך שהערך הממוצע של שתי המלים הוא 10,100 ברבוע.

האיכות היא מלכות ישראל – מה שמדברים עליו, ואיך עושים זאת תכל'ס? צריך הרבה יהודים שרוצים זאת, קודם כל הרבה יהודים שמאמינים בה' וחיים לפי האמונה שלהם בה'.

רמזי החרוז

הלשונות שהם קצת לשון נופל על לשון בחרוז הם אל-אף-פן – אל-פן בעצמם ר"ת אף. פן = 130, כפולת 13. אל-פן = 161, כפולת 7, שם קסא (סוד "איני יודע" [כלום])¹, שער הנוף² של משה רבינו – משה = קסא קפד כנודע), ועם אף (81, הנקודה האמצעית של 161 = אל-פן) = 242, הרבוע הכפול של 11, והכל יחד – אל-אף-פן-מעט (9 אותיות, 3 ברבוע) = 361, 19, חוה (אם כל חי, סוד "ורבו" כנודע) ברבוע. סופי התבות – ל-ף-ן-ט = 169 = 13 (יג מדות הרחמים) ברבוע (ובמילוי המילוי: למד מם דלת פא אלף נוו וו נון טית יוד תו = 1849 = 43 ברבוע).

עד כאן ווארט אחד – יצאנו ידי חובת הסליחות של היום השביעי ("כל השביעין חביבין"). כנראה שיש פה אנשים שכבר מתבוננים איך יהיו לי יותר ילדים. זו התשובה של השנה הבאה – עוד ילדים.

ב. תשובת הצמח צדק על קרי ביו"כ

היום, ערב ראש השנה, הוא יום הולדת של הרבי הצמח צדק, שהרבי אמר שצריך תמיד לזכור ולחגוג. כשמזכירים את הצמח צדק אפשר ללמוד חסידות, מתבקש לכאורה, אבל אפשר גם ללמוד משהו בנגלה – יש נגלה שהוא ממש חסידות. נקרא כעת את התשובה

המעט מכל העמים"³, טוב שאנחנו ממעטים את עצמנו⁴ – אבל לא טוב שנהיה רק מעט יהודים, ה' הבטיח לנו שירבה אותנו ככוכבי השמים⁵ ויותר. אנחנו בע"ה גם רוצים להמשיך לדבר בענין בר"ה ושבת תשובה וכו' – הברכה העיקרית שאנחנו מבקשים היא שה' ירבה אותנו, קודם כל שירבה אותנו בכמות, שיהיו הרבה יהודים בעולם. בשביל שיהיו הרבה יהודים בעולם צריך להוליד הרבה ילדים, "פרו ורבו". מכאן רואים שה"אף" ממעט ועל כן מבקשים – "אל באפך פן תמעטנו".

החרוז לפני הסוף הוא:

שלוש שלום בשר מתקרב. מעט סיע קדש הרב [צריך להסתכל בפירוש, אבל מסתמא הפשט שצריך להרבות את העם הקדוש ומתוך קדושה (לשון הזמנה וקדושת המחשבה), ולשם כך צריך סיע – "פרו ורבו" צריך סיע]. **הבכורות וחלופיהן כאחת ערב. הקשט וטינא יחד ערב.**

המלכת ה' על ידי ריבוי יהודים מאמינים

מדברים על המלכת ה' – איך עושים זאת בפועל? "ברב עם הדרת מלך"⁶, שיהיו הרבה יהודים יראי ה'. מה אנחנו יכולים לעשות להמלכת ה'? פשוט, שעם ישראל יתרבה, שיהיו יהודים שומרי תורה ומצוות, שרוצים להמליך את ה'. זו המלכת ה' – עיקר הנושא של התפלות שלנו. "אל באפך פן תמעטנו", אם יש אף הוא ממעט.

ידוע הכלל שהרבי אמר "כמות מאכט איכות" – כמות עושה איכות, וכך בעם ישראל, כמות של יהודים יראי ה' עושה את האיכות.

ג דברים ז, ז.

ד תנחומא עקב ד.

ה בראשית כב, יז.

ו שם א, כב.

ז משלי יז, כח.

ח ראה ברכות ד, א.

ט לקוטי הלכות ספירת העמר א.

י ויקרא רבה כט, יא.

העינויים שלנו, שאנחנו רעבים לכבוד ה', וה' לא מקבל זאת ומשביע את המתענה – סימן שלא רוצה את העינוי שלנו, סטירת לחי. על כך כתוב שמשביעין אותו בקרי.

כמובן הביטוי מזכיר מאמר חז"ל במקום אחר, "אבר קטן יש באדם מרעיבו שבע משביעו רעב"¹⁰, וכאן "משביעין אותו" באותו אבר. מענין שקשור לחדש השביעי בכלל. כתוב שחדש השביעי הוא חדש המושבע בכל טוב¹¹, ודווקא בחדש, שהכל שבע, יש יום אחד שצריך ההיפך הגמור – חמשה עינויים, לא להיות שבע בשום דבר. לא יודע אם פעם הרבי דבר בענין – כל התוכן של החדש הוא שובע, והנה, יש אחד שהשביעו אותו ביום כיפור, נתנו לו שובע במקום לקבל את התענית שלו, ונדמה שזהו סימן שלא אוהבים אותו. **ע"כ ידאוג וכו'.**

[שוב, אדמו"ר הזקן אמר שמדובר רק באנשים מאד גדולים, שלא שייך בכלל שהרהרו בדבר שגורם לקרי.] **אבל מי שיוכל להיות שמצדו באה לו אינו בכלל זה כלל** [היה יכול לקצר, לכתוב 'מי שמצדו באה לו', אך הוסיף שתי מלים "שיוכל להיות" – אפילו אם יש לך ספק אם אתה עלול להרהר או לא, כבר בטוח שאינך שייך למאמר "ידאג וכו'"]. [כל אלה דברי אדמו"ר הזקן, והצמח צדק מעיד ש] **כך כפל ושנה ושלש ושחק לפעמים ממי שהי' במרה שחורה מזה** [הוא עשה שחוק אחד גדול – לא ממאמר חז"ל ח"ו, אלא ממי שחושב שהוא שייך לאותו מאמר חז"ל].

דברי אדמו"ר הזקן בשו"ע

הפלא, שאדמו"ר הזקן פוסק זאת להלכה.

המפורסמת שלו¹² – יתכן שאנשים מכירים – על מי שאירע לו קרי ביום הכפורים, שייך ליום כפור:

דברי אדמו"ר הזקן: "שלא יפחוד מזה"

ע"ד הקרי שאירע לו ביוהכ"פ בפירוש שמייע לי מני דמרון כאאזמו"ר נ"ע [אדמו"ר הזקן] **שלא לפחוד מזה כי הדברים הנאמרים ע"ז בגמרא** [מה כתוב בגמרא? שידאג כל השנה. אפשר בקלות להכנס למרה שחורה. כתוב שאם כל השנה עברה אז זה טוב – מובטח לו שהוא בן עולם הבא, זה הימור כדאי... אבל מרה שחורה ודאגה אינן דרך העבודה של החסידות.] **היינו דוקא לאנשים גדולים מאד** [לא סתם גדולים, אלא גדולים מאד. הרי מראים לאדם בלילה מה שהרהר בו ביום]¹³, לכן מאמר הגמרא שייך רק לאנשים גדולים מאד שרחוקים מאד ביום מהרהור שגורם לקרי:] **שמצד הרהורי לבו רחוק מאד מזה**

ואין זה [שראה קרי מצדו.] **כ"א מן השמים השביעוהו** [שבמקום לקבל את התענית השביעו אותו. יש חמשה עינויים ביום כיפור]¹⁴, שאחד מהם הוא תשמיש, אז במקום לקבל את התענית ברצון משביעין אותו. הוא אמור להיות רעב, ומשביעים אותו. חז"ל מדמים זאת לאחד שמוזג יין למלך והוא לא מרוצה ממנו, אז הוא שופך לו קיתון על פניו – את קיתון המים שמיועדים למזיגת היין¹⁵. כך אנחנו באים לה', מביאים לו את

יא שו"ת צמח צדק או"ח סימן קיא (נדפס בשער המילואים סי' טב).

יב ברכות נה, ב.

יג יומא עג, ב.

יד רש"י שם ד"ה "ידאג כל השנה כולה": "שמא לא קיבלו תעניתו, והשביעוהו במה שבידם להשביעו, כעבד המוזג כוס רבו ושפך לו קיתון על פניו" (וראה סוכה כח, ב).

טו סוכה נב, ב.

טז פסיקתא דרב כהנא פיסקא כג.

יש בענין שיחה של הרבי³², שפלא שסיום כל מסכת יומא, פרק "יום הכפורים" עם כל הלכות תשובה, הוא דווקא במאמר כזה. כתוב "יראה זרע יאריך ימים" – "יראה זרע" היינו מה שדברנו עליו קודם – כאן בשו"ע של אדה"ז³³ הוא מובא רק שמובטח לו שהוא בן העולם הבא ושיאריך ימים בעולם הזה, אבל הגמרא מוסיפה, מ"יראה זרע", גם שיהיו לו הרבה ילדים³⁴.

זהו ממש סיום המסכת:

תנא דבי רבי ישמעאל הרואה קרי ביום הכפורים ידאג כל השנה כולה ואם עלתה לו שנה מובטח לו שהוא בן העולם הבא אמר רב נחמן בר יצחק תדע שכל העולם כולו רעב והוא שבע [כל השנה דואג שלא קבלו תעניתו, אבל בסוף מתהפך – כל העולם רעב ורצו שאתה תהיה שבע, למעליותא. יש עוד פירושים, אבל לכאורה זהו הפשט]. **כי אתא רב דימי אמר מפיש חיי יאריך ימים, גם בעולם הזה.** [סגי ומסגי יזכה להרבה ילדים, "דור ישרים יבִּרְךָ"³⁵].

הסיום – שהוא, אם כן, תכלית כל יום כיפור – הוא כדי להגיע להרבה ילדים. שוב, מאיפה הוא לומד? אריכות ימים כתובה בפירוש – "יראה זרע יאריך ימים" – אך מאיפה לומד הרבה ילדים ("אל באפך פן תמעיטנו", כנ"ל)? מהמלים "יראה זרע", שמפרש תרתי משמע – בפשט, שראה קרי ביום כפור, אותו אחד ש"יראה זרע" הוא

הרמב"ם לא מביא את מאמר חז"ל על הרואה קרי ביום כיפור להלכה – ניחא, בכלל לא שייך להלכה. אבל הטור כבר מביא אותו, ואם הטור מביא גם השו"ע מביא³⁶ ואם השו"ע מביא גם אדמו"ר הזקן מביא אותו בשו"ע שלו³⁷, ואין בדבריו רמז כל שהוא לבטול הדברים:

הרואה קרי בליל יום הכיפורים [המלה "בליל" היא תוספת – של הבית יוסף³⁸ – על לשון הגמרא]. **ידאג כל השנה שמא לא קבלו תעניתו והשביעוהו במה שבידם להשביעו** [לא יכולים לבוא מהשמים עם כפית להאכילו, אבל בזה יכולים להשביעו. אפשר גם לומר שבשמים עיקר העינוי של יום כפור הוא העינוי מתשמיש]. **כעבד שבא למזוג כוס לרבו ושופך לו רבו הקיתון [פירוש קיתון של מים שנממנה מוזג הכוס של יין] על פניו כלומר אי אפשר בשימושך. ואם עלתה לו שנה מובטח לו שהוא בן עולם הבא** [עסק טוב – לדאוג שנה, ואז ודאי בן עולם הבא]. **שבודאי יש לו זכיות הרבה שהגינו עליו והוא יאריך ימים שכך הסימן יראה זרע יאריך ימים** [פסוק שנאמר בישעיהו³⁹ על מלך המשיח – סימן שכל הסיפור הזה הוא משהו משיחי].

סיום מסכת יומא –

אתהפכא מקרי לריבוי ילודה

מאמר חז"ל זה הוא סיום מסכת יומא. אז עכשיו, בין היתר, עושים סיום. בערב ראש השנה אנחנו כבר רוצים לסיים את הצום, את עשרת ימי תשובה – וזהו סיום מסכת יומא.

כא ח"ז עמ' 182 ואילך (תורגמה והובאה גם בשערי המועדים יוה"כ ובהדרנים על הש"ס מסכת יומא).

כב הרבי בשיחה (הערה 7) מסביר שאדה"ז לא הביא את ענין ריבוי הבנים (שלא הובא גם בשו"ע, וכן רמזו בטור) כי תלוי בגילו ומצבו של האדם או כי הוא תלוי בדו-משמעות בפירוש הביטוי "יראה זרע" בפסוק, כדלקמן בפנים, ובשינוי באופן הלימוד בין רש"י לתוספות, ובשו"ע כתוב רק הפשט ולכלי עלמא.

כג תהלים קיב, ב.

יז או"ח תרטו, ב.

יח שם.

יט שהוסיף זאת "לאפוקי ממי שכתב דרואה קרי ביום קאמר דוקא".

כ ישעיה נג, י.

אם שלא ידאג כל השנה, גם לא זוכה בסיום להבטחות...] אין הכי נמי, אמרנו שאולי יש כאן הימור טוב, אבל אדמו"ר הזקן לא היה בעד ההימור הזה. קודם כל, מפני שאם אתה (יהודי סתם) 'הולך' עליו סימן שאתה שוטה ואינך מכיר את מקומך כנ"ל. ושנית, אדמו"ר הזקן דוגל ב"יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא"¹⁰, וממילא יום אחד של מרה שחורה בעולם זה לא שוה בכלל כל חיי העולם הבא אליו אתה עלול לזכות.

האתהפכא בסיום השנה

היות שאנחנו, עם ישראל, ערבים זה בזה¹¹ – מן הסתם יש מישהו שדואג כל השנה, אז כולנו דואגים איתו ביחד, מתוך סולידריות. יש רק 10-9 ימים שלא דואגים, מר"ה עד יום כפור. למה רצינו ללמוד זאת היום? מעבר לכך שהיום יום ההולדת של הצמח צדק, היום מתחיל להיות סימן של שמחה, של אתהפכא. דאגנו, מי שדאג, כל השנה כולה – עכשיו מגיע היום האחרון של השנה, שישו ושמחו, הוא כבר מרגיש שעלתה לו שנה. מהיום, ומר"ה והלאה, רק "חדות הוי' היא מעֹזכם"¹², הכל ששון ושמחה.

לא ראיתי אף אחד שמתייחס לשאלה – מה קורה אם בשנה הבאה גם רואה קרי? לפי פשט הגמרא – הוא ראה פעם אחת, עלתה לו השנה, מובטח שהוא בן עולם הבא ו"יראה זרע יאריך ימים". מה אם הוא רואה עוד פעם? גם צריך לדאוג כל השנה, או שכבר נמצא בעולם הבא? זו שאלה בפשט, צריך להבין. לפי דברי אדה"ז השאלה פשוט אומרת-מחזקת את

"יאריך ימים" אם עלתה לו השנה, אבל מסביר ש"יראה זרע" גם אומר הרבה ילדים. כלומר, לפי הפירוש הזה, עצם ה"יראה זרע", עצם הקרי, יהפוך להיות הרבה ילדים, ואחר כך "יאריך ימים". לכאורה, הבעיה של קרי בכלל היא שהוא במקום ילדים – זהו החטא. הדבר הזה גופא, מכח תשובת יום כפור – תשובה מאהבה של יום כפור – מתהפך.

הרבי מדמה בשיחה¹³ את ענין "הרואה קרי ביום הכפורים וכו'" למה שהיה כתוב קודם, שתשובה מאהבה הופכת זדונות לזכויות, אתהפכא גמורה. קודם היה כתוב בגמרא על תשובה מאהבה ההופכת זדונות לזכויות, ולכן הגמרא מסיימת באתהפכא של הרואה קרי – מה שלכאורה הפוך מילדים יהפוך להרבה ילדים בפועל ממש, הרבה צאצאים.

'אל תהיה שוטה'

לאור כל זאת, אולי כדאי ללכת על זה... כל הסיכויים שהשנה תעלה לך. בכל אופן, אדמו"ר הזקן לא אוהב זאת – לא אוהב אנשים שהם במרה שחורה שנה שלמה. למה? כי הכלל הגדול של החסידות הוא 'יניט קען נאר', אל תהיה שוטה¹⁴ – אנשים שדואגים ממה שכתוב כאן בחז"ל הם טפשים, שוטים. מהו שוטה של התניא? שמדמה שהוא צדיק – לא יודע כמה הוא רחוק ריחוק תהומי מלהיות צדיק. לכן, דווקא אדמו"ר הזקן, בעל התניא, מבטל זאת מכל וכל. בכל אופן, פלא גדול שהוא כותב הלכה בשו"ע ואחר כך בעל פה מבטל לגמרי (עבור רוב האנשים). שוב, זו לא סתם הלכה אלא הסיום, החותם (אמת), של יום כפור.

[שאלה: התשובה הזו היא לחומרא –

כו אבות פ"ד מי"ז.
כז שבועות לט, א.
כח נחמיה ח, י.

כד סעיף בוילך.
כה מקובל אצל חסידים שזו תמצית ספר התניא, וראה גם ספר הנפש פ"ו הערה ע.

דעת מזה, לא שייך לך בכלל, תשכח מזה'. רואים כאן שהיה קשה לרבי 'לרדת' מההלכה, ולכן הוא אומר שכל יום תאמר פרקים קג-קד ופרק א באגרת התשובה ותסיח דעת לגמרי. זו התשובה בפעם הראשונה, לפני ' שבת תשי"א, לפני קבלת הנשיאות הרשמית.

כעבור שבע שנים³⁷ הרבי גם הפנה מישהו לתשובה הזאת, ואמר שתוסיף בלימוד החסידות והעיקר לקרב יהודים, ותסיח דעת. התקדמות – כבר לא אומר איזה 'תיקון', אלא מנצל זאת כקשר קפיצה להוסיף בענינים שלי. קרה משהו? תוסיף במבצעים שלי, שהם מבצעים של הקב"ה (הרואה קרי ביום הכפורים – הזדמנות פז להתקרב להקב"ה).

פעם שלישית³⁸ גם זה ירד – רק הפנה לתשובה של הצמח צדק.

רואים פה שלשה שלבים של התייחסות. גם בפעם הראשונה הוא הפנה לתשובה – השינוי הוא האם הרבי מוסיף משהו על התשובה הזאת. שוב, בשיחה – בכרך יז, כשהרבי עושה סיום על מסכת יומא, על אותו מאמר חז"ל – הוא כמעט מתעלם מתשובה זו של הצמח צדק.

מרכבת "כפל ושנה ושלוש ושחק"

לפני שנמשיך לקרוא, נוסיף עוד דיוק במשפט שכבר קראנו, ממנו גם נבין מהו ראש השנה, ראש של שינוי:

כך כפל ושנה ושלוש ושחק לפעמים ממי שהי' במרה שחורה מזה.

מה ההבדל בין "כפל ושנה", הרי "כפל" הוא פעמיים וגם "שנה" הוא פעמיים? צריך לומר ש"כפל" הוא חזרה על אותו דבר בדיוק, כצורתו, 'כפיל', אבל אם אחר כך כתוב "ושנה"

דבריו שכל הענין הזה לא בכלל שייך לאותו אחד לכתחילה.

שוב, עיקר החידוש כאן – אני חוזר – שיכול להיות כתוב משהו בשו"ע, שלכאורה שווה לכל נפש, הלכות-הלכות, ופתאום יבוא אדמו"ר הזקן ויאמר שמה שכתבתי לך פה, הלכה בשו"ע, לא שייך לך בכלל. לא שאני מבטל את מאמר חז"ל ח"ו – הוא כן שייך למישהו, אבל לא לך, לא לנו. זהו משהו מופלא רק לחשוב עליו, שבשיחה הרבי כלל לא מתייחס אליו (הוא לא מביא את עיקר דברי הצ"צ, בשם אדמו"ר הזקן, ומזכיר תשובה זו רק כבדרך אגב³⁹).

תהליך בתשובות הרבי על קרי ביוה"כ

איך הרבי מתייחס בכלל לאנשים שכתבו לו במשך השנים שראו קרי ביום כפור? רואים תהליך אצל הרבי (בתשובות שהובאו בהערות בשו"ע אדה"ז). בכלל, הרבי מאד קשור להלכה, לנגלה, לפשט. אפילו שהוא יודע מהתשובה הזו של הצמח צדק – לא קל לקבל זאת, לצחוק על השייכות של הלכה בשו"ע לאנשים רגילים.

בשנה הראשונה שהוא היה רבי, בפעם הראשונה שמישהו שאל אותו שאלה זו⁴⁰, הוא הפנה לתשובה – שהצמח צדק כתב כך וכך – וכתב שבכל אופן בכל יום חול במשך כל השנה, עד סוף השנה, שיאמר פרקים קג-קד בתהלים (לא מסביר למה⁴¹), וילמד כל יום את הפרק הראשון של אגרת התשובה בתניא, וגם – כמו שכתוב כאן בהמשך – להסיח דעת מזה לגמרי. לכאורה תרתי דסתר. כל הווארט של הצמח צדק, של אדמו"ר הזקן, הוא 'תסיח

כט ראה לקו"ש שם הערה 82.

ל אג"ק ח"ד אגרת תתיד.

לא וראה בפסקי תשובות סימן תרט"ו הערה 5 מ"מ לתיקון זה.

לב אג"ק ח"ד אגרת ד'תשפ.

לג שם אגרת ה'לח.

אין בינה כו"מ¹³⁰, שעל כן נחשבו כאחת ואין ה' צריך לכפול את שמו של יצחק. יעקב, כללות מדות הלב, כנגד חג"ת נה"י, שלש שלש. ודוד, המשחק (כפי שהוא אומר על עצמו "ושחקתי לפני הוי"מ" – גם כשהוא משחק על מישהו הכל עדיין "לפני הוי"מ" וכפירוש הידוע של אדמו"ר הזקן¹³¹ לדברי דוד "אתהלך לפני הוי"מ בארצות החיים"¹³², שגם כאשר אני נסוג אחור אני עדיין, תמיד, לפני הוי"מ. ידוע ממורנו הבעל שם טוב¹³³ שעצם ענינו של דוד המלך הוא **השגחה פרטית** = "ושחקתי לפני הוי"מ" – כאשר רואים את ההשגחה הפרטית של הקב"ה בכל, גם כאשר רואים קרי ביום הכפורים – שוחקים), כנגד המלכות, ודוק.

פחד מקרי גם עלול לגרום לקרי

עד כאן הצמח צדק חזר על דברי אדמו"ר הזקן, וכעת הוא מוסיף:

ואני מוסיף ע"ד דאף אם אמנם יוכל ליפול במרה שחורה מזה ג"כ [אם כל הווארט הוא שהמאמר נאמר רק לאנשים שלא מהרהרים, הוא יכול לחשוב גם אני לא מהרהר'. לא שאני צדיק כזה גדול, אבל מכיר שבערב יום הכפורים לא הרהרתי, וחושב שאני כן שייך להלכה זו.] **לומר שאף באדם פשוט רחוק הדבר שמצדו באה לו כי בודאי לא יתכן שבעיוהכ"פ יהרהר הרהורי עבירה ח"ו שמזה יבוא לידי טומאה בלילה וא"כ** [שלא בא מהרהור, הוא חושב ש] **בודאי מן השמים השביעוהו.**

מב אבות פ"ג מי"ז.

מג שמואל-ב, ו, כא.

מד סה"מ "אתהלך – לאזניא" בתחלתו".

מה תהלים קטז, ט.

מו בעש"ט עה"ת לך אות לא (ראה גם שיעור כ"ו מנחם-אב ע"ח – נדפס ב"ואביטה" שופטים ע"ח).

המשמעות היא שהיה איזה שינוי, וב"שלש" עוד שינוי. כתוב שראש השנה הוא חידוש הישנות¹⁷, אבל אף על פי שאותו עולם – יש בו שינוי. לא 'כפיל' של הדבר הראשון – השנה הבאה היא לא 'כפיל' של השנה הקודמת אלא "שנה", ה' שונה את השנה הבאה.

אפשר לתת סימן, ש"כפל ושנה ושלש" הם כנגד האבות: את שמו של אברהם אבינו, הראשון, ה' כופל (בעקדה, שקוראים בר"ה) – "אברהם אברהם"¹⁷. אבל "שנה" זהו כבר יצחק, האב השני, מישהו אחר ("ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק"¹⁷), "ושלש" כבר יעקב, האב השלישי, מישהו אחר. בראש השנה תוקעים בשופרו של אילו של יצחק, בחינת "שנה". בסוף "ושחק" כבר רומז לדוד המלך, "בדחנא דמלכא"¹⁷. אם כן, יש פה מרכבה שלמה.

גם בחכמת החשבון, יש כאן 2 (כפל) 2 (שנה) 3 (שלש) = 7, ואח"כ "ושחק". אם נמשיך להתבונן בדרוש שלנו, הרי גם את שמו של יעקב אבינו ה' כפל – "יעקב יעקב"¹⁷ – משא"כ את שמו של יצחק. את ה"שלש" ה' כפל. נמצא שיש 2 2 3 3 = 10 כנגד עשר ספירות – "אברהם אברהם" כנגד תת-חכמה, היינו שני ימי ראש השנה, כנודע¹⁷ ("תשורי מראש אמנה"¹⁷, מאברהם אבינו הראשון¹⁷). יצחק כנגד בינה-דעת (ג-ד תשרי לפי כוונות העמקים של עשי"ת, כנודע) – "אם אין דעת

לד ראה מאמר "חידוש הישנות" בספר אני לדודי ודודי (ובכ"ד בחסידות – ראה לדוגמה שיחת ש"פ פניחם תשי"ז).

לה בראשית כב, יא.

לו שם כה, יט.

לז עפ"י זהר ח"ב קז, א.

לח בראשית מו, ב.

לט שה"ש ד, ח.

מ שער הכוונות דרושי ר"ה דרוש ג.

מא שה"ש רבה ד, כ (ובכ"ד).

שטוב להם, אז על כל אחד מאתנו גם נאמר "מגורת רשע היא תבואנו" – כך כותב הבעל שם טוב. [וא"כ סוף סוף מצד ההרהור [בעבירה או בחשש הקרי, לא משנה]. בא לו השביעה ולא מן השמים השביעהו. בכל התשובה כאן רואים את עומק הבנת הנפש, במיוחד בתוספת הצמח הצדק על דברי אדמו"ר הזקן – שהפחד מהדבר גורם לו, וממילא לא צריך לפחד משום דבר, רק מהקב"ה.

חלום אחרי הרהור ביום אינו מן השמים (ט"ז)

ומסיים הצמח צדק:

ודברי כאזמזמו"ר הגאון נ"ע אנ"פ שא"צ חיזוק עכ"ז הן הן הדברים מפורשים בט"ז באו"ח [סי' רפ"ח [בהלכות שבת]. סק"ג] וז"ל ותו נראה דבכל גווני שהרהר ביום ובא לו אח"כ בחלום אין לו שייכות לומר מן השמים כו' אלא ההרהור גרם לו [מדובר על מי שחולם בשבת חלומות שהם סימן רע, ולפי כמה דעות – יש בזה הרבה מחלוקות בין האחרונים – יש חלומות מסוימים שמותר לצום עליהם תענית חלום בשבת. מנסים ככל האפשר לבטל זאת. אומר ה"ט, שבנוגע לכל החלומות שמופיעים שם – בסימן רפ"ח, אפשר לקרוא בשו"ע אדה"ז – אם הרהרת בהם ביום הם אינם מן השמים, לכן אסור לך לצום בשבת. כך כותב ה"ט, ואדמו"ר הזקן פוסק זאת בשו"ע. [וכמעשה דפרק הרוואה כו' [תיכף נספר מה כתוב שם בגמרא. עכ"ל עי' עליו דדומה ממש לנד"ז [מה שהוא כותב על החולם חלום רע בשבת דומה לסיפור של יום כיפור. והביא דבריו ג"כ כאזמזמו"ר הגאון

[כנגד סברא זו צריך הצ"צ להוסיף על סבו, לשכנע שלא שייך לך:] אך באמת זה אינו דנהי דלא שכיח הרהורי עבירה ח"ו בערוהכ"פ [ביום אחר אתה כן מהרהר, אבל בערב יום כיפור יש לך פחד מיום הדין ולא הרהרת]. אבל ההרהור מזה גופא שמתירא ומפחד לנפשו שלא יארע לו קרי בליל יוהכ"פ זה שכיח טובא בערוהכ"פ [כל הדוסים פוחדים בערב יום כיפור שמא יראו קרי ביום הכיפורים – והדאגה הזו גורמת לקרי. כלומר, לפי מה שכותב כאן, אותם אנשים גדולים מאד גם לא מפחדים בערב יום כיפור מקרי. למה? כנראה שאנשים גדולים מאד מצייתים לצוואת אבי הבעש"ט לבנו – לא לפחד משום דבר, רק מהקב"ה (ולא מ"הרואה קרי ביום הכפורים"...)]. מי שלא מפחד משום דבר חוץ מה' עצמו ("בלתי להוי' לבדו"¹⁰⁰), גם לא מפחד בערב יום כיפור שיראה קרי. (הערה: אבל אחר כך, אם הוא ראה, הוא דואג...) אם הוא רואה – הוא צריך לדאוג, היינו שעושה תשובה (וכפי שעוד נסביר בשם אדה"א), אבל הוא גדול מאד בכך שלא מפחד מהענין, לא מפחד משום דבר. שוב, הצמח צדק אומר שפחד מראית קרי ביום כפור מאד שכיח. והרהור ופחד זה יוכל לפעול בטבע הקרי כמו הרהורי עבירה [לפחד מקרי, לענין התוצאה, הוא בדיוק כמו להרהר בעבירה. הנקודה הזו קשורה לתורה של הבעל שם טוב. חוץ מהווארט של 'לא לפחד משום דבר', יש עוד תורה של הבעש"ט על הפסוק "מגורת רשע היא תבואנו"¹⁰¹ – מה שהרשע פוחד ממנו יגיע אליו. קשור כאן גם להמשך. לפי התניא¹⁰², כולנו רשעים

מז שמות כב, יט.

מח משליו, כד.

מט פי"א.

שתחלום שאתה נופל ביד הרומאים, עם הרבה פרטים.

השנה שחולפת היום היא השנה של רבי יהושע בן חנניה (= תשע"ח), כפי שדובר בתחלת השנה¹¹, ו-שמואל בגימטריא שנה טובה - מחר בלילה מתחיל להיות שמואל (על לידתו קוראים בהפטרה של יום א' דר"ה), "תחל שנה וברכותיה".

דרך אגב, נלמד עוד משהו נחמד כאן - יש שני פירושים ל'אתם אומרים שאתם חכמים' ("אמריתו דחכמיתו טובא"), או שהולך על חכמי ישראל או שכל היהודים אומרים שהם יותר חכמים מהגויים. אבל לרבי יהושע בן חנניה קוראים "חכימא דיהודאי"¹², הוא החכם הגדול ביותר, האחד יחיד ומיוחד בין חכמי ישראל, אז הוא חכם חכמי החכמים (וכיוצא בו נקרא שמואל¹³, הנזכר בסיפור השני). בעם ישראל, כמו שיש 'מלך מלכי המלכים', יש 'חכם חכמי החכמים'. רבי יהושע בן חנניה הוא החכם של כל רבנן, 'חכמי', ושל כל היהודים, שגם כולם חכמים. יש כאן כבר י-ה-ו, ולכן אפשר להבין למה ה' ברא גוים - כמו תורת הבעש"ט, שמצוה להזכירו במוצאי שבת, ש"הרע כסא לטוב"¹⁴, כדי שתהיה מלכות - צריך שיהיה אחד טפש למטה. עוד פעם, רבי יהושע החכם, הוא עצם החכמה. החכמים, רבנן, הם הבינה. מה שכל עם ישראל חכמים - מוחין דז"א. הכל היהודים. למטה יש את המלכות - המלך הגוי ששואל את השאלה:

י	רבי יהושע בן חנניה/שמואל
ה	חכמי ישראל
ו	היהודים
ה	המלך הגוי (אומות העולם)

נ"ע בש"ע סי' הנ"ל [פוסק את דבריו להלכה. ומסקנת כל התשובה:] ולכן יסיח דעתו מזה לגמרי ויהי שמח וטוב לב. בהקדמת תיקוני הזהר כתוב שנביאים בנצח וחוזים בהוד, ונשלים ש'חולמים' הם ביסוד, בחינת יוסף הצדיק, "בעל החלמות"¹⁵. לכן גם הקרי, בו משביעים את האדם מהשמים, הוא בחלום - פגם הברית. אכן, החלום מקבל מהרהור - חיצוניות הבינה - בסוד "שאלו מרחבות הנהר"¹⁶. את המרה שחורה צריך להפוך לגמרי להרהור שמח, כנודע - "ויהי" שמח וטוב לב". אין מראים לאדם בחלומו אלא מה שהרהר ביום - הרהור חלום משלימים 500 = "פרו ורבו"¹⁷, זו תכלית הכל, כנ"ל.

מעשה דפרק הרואה

ב'מעשה דפרק הרואה'¹⁸ שהוא מזכיר יש ממש סיפור של "מגורת רשע היא תבואנו". מסופר שם שהקיסר הרומאי דבר פעם עם רבי יהושע בן חנניה והקיסר אמר לו: 'אתם אומרים שאתם חכמים, ואם כן תאמר לימה אחלום הלילה'. רבי יהושע אמר לו, עם הרבה פרטים, שיחלום שהוא נופל ביד הפרסים, האויבים שלו. אחד הפרטים שאמר לו הוא שהם יכריחו אותך לרעות חזירים עם מקל של זהב - ישדדו אותך, ותצטרך לרעות חזירים, שקצים, עם מקל של זהב. הוא אמר לו שכך יחלום, ובאמת באותו לילה הוא חלם כך. אחר כך יש סיפור דומה של שמואל - כמה דורות אחר כך, בבבל - שמלך פרס, שבור מלכא, אמר לו: 'אתם אומרים שאתם חכמים, תאמר לי מה אחלום הלילה'. הוא אמר אותו דבר, רק בהיפוך התפקידים בין הפרסים לרומאים,

נ בראשית לז, יט.
נא שם לו, לד.
נב בראשית א, כח.
נג ברכות נו, א.

נד החל משיעור י"ב אלול ע"ז (פ"ג).
נה בכורות ח, ב.
נו שבת קכט, א.
נז ראה כש"ט (הוצאת קה"ת) אות קפח והנסמן שם.

שאם עלתה לו השנה סימן שהוא "צדיק גמור" (כרמוז בדברי אדמו"ר הזקן, שהענין שייך דווקא ל"אנשים גדולים מאד" – סתם 'איש' הוא בינוני, 'איש גדול' הוא "צדיק ורע לו", 'איש גדול מאד' הוא "צדיק וטוב לו", דהיינו "צדיק גמור").

יש גם רמז בתוך רש"י לכל מה שכתוב כאן, כי כותב שם⁹⁶ שראה בלי להתכוון, דהיינו שמדובר באחד שלא שייך לזה כלל. יש שני רמזים שם ברש"י⁹⁷ שבאמת כפי שאמר אדמו"ר הזקן – מדובר במי שלא שייך לזה בכלל, ואם עלתה לו השנה סימן שהוא צדיק גמור. מהו צדיק גמור של תניא⁹⁸? אתהפכא גמורה, כמו תשובה מאהבה.

דג ואגדה נגד דאגה

יש פעם אחת בתנ"ך, בספר נחמיה⁹⁹, שכתוב דג עם א באמצע, "דאג" – חללו שבת, מכרו דגים בשוק, ושם כתוב דאג ב-א. דברנו על זה הרבה פעמים, שיש פעם אחת מזל דגים ("משנכנס אדר מרבין בשמחה"¹⁰⁰) עם א. אם אתה מוכר דגים בשבת – היא הופכת לדאגה. אם רוצים להפוך את הדאגה – סגולה לאכול דגים בשבת, דגים הם צדיקים. כנראה מי שראה קרי – שיאכל דגים. כמו שאפשר לומר לו לומר פרקים קג-קד ופרק א באגרת התשובה – אפשר לומר לו שיאכל דגים. יש עוד כמה דברים שאפשר לומר. בכל אופן, רואים שאחרי כל זה, לרבי היה מאד קשה לעזוב את הגמרא והשו"ע.

כתוב גם ש-דאגה אותיות **אגדה** – מתאים למה שהרבי אמר לאותו אחד שיוסיף

הדאגה הטובה (אדמו"ר האמצעי)

לסיכום: הוא עונה לשואל שראה קרי ביום כפור – "סייח דעתו מזה לגמרי [בלי לומר פרקים קג-קד ואגרת התשובה...] ויהיה שמח וטוב לב". העיקר "עבדו את הוי' בשמחה"¹⁰¹.

נחזור: דאגה היא רעה רק אם היא מרה שחורה. כאן מוזכרים אדמו"ר הזקן והצמח צדק. יש ביניהם עוד רבי – אדמו"ר האמצעי. מה תכלית הווארט שלו בקונטרס ההתפעלות? שצריך להיות "לבו דואג בקרבו" כל הזמן. רק למי ש"לבו דואג בקרבו" מוסרים רזי תורה¹⁰². מהי ה"מרה שחורה" כאן, שכל כך היפך החסידות. הוא אומר ש"לבו דואג בקרבו" צריך להיות נקודה אחת מצומצמת בפנימיות הלב, בלי שום התפשטות. כמו שכתוב¹⁰³ שאצל הקב"ה "במסתרים תבכה נפשי"¹⁰⁴, בבתי גוואי, אבל בבתי בראי "עז וחדוה במקמו"¹⁰⁵. כך צריך להיות אצל היהודי, שכל ההתפשטות היא שמחה וטוב לב, אבל בפנימיות כן יש נקודת דאגה.

עם הווארט הזה אפשר להוסיף עוד ביאור בדברי אדמו"ר הזקן כאן – שדברי חז"ל "ידאג כל השנה" נאמרו רק למי שדאגתו היא דאגת אדמו"ר האמצעי, לא מרה שחורה בכלל, אלא דאגה אחרת, התעצמות עם ה"דאגה **בלב איש**"¹⁰⁶ (בגימטריא **משיח**), עם הנקודה הכי פנימית.

כח האתהפכא של צדיק גמור

לא ראינו רש"י בסוגיא, הוא כותב שם¹⁰⁷

נח תהלים ק, ב.

נט חגיגה יג, א.

ס שם ה, ב.

סא ירמיה יג, יז.

סב דהי"א טז, כז.

סג משלי יב, כה.

סד ד"ה "תדע שהרי".

סה ד"ה "הרואה קרי".

סו הנזכרים בשתי ההערות הקודמות.

סז פ"י (וראה גם פכ"ז).

סח יג, טז.

סט תענית כט, א.

בלימוד החסידות, אגדה היא חסידות, דברים שמושכים את הלב להקב"ה. אם כן, התשובה האמצעית של הרבי כבר מתחילה להיות אתהפכא. הרבי אומר לו: 'אתה רוצה לדאוג? – למה כתבת לי? כי אתה דואג מאד, אחרת לא היית כותב – אם כן, אני לא יכול רק לומר לך לא לדאוג, צריך לתת משהו במקום, אז אומר לך ללמוד חסידות, להפוך את ה-**דאגה** ל-**אגדה**. אל דאגה!'

לעבור מיום כיפור ל"זמן שמחתנו"

כפי שהזכרנו, הפסוק "יראה זרע יאריך ימים" הוא פסוק של משיח. מה המשך הפסוק? "וחפץ הוי' בידו יצלח" – לא רק שיראה זרע ויאריך ימים, אלא כל מה שיעשה בחיים יצליח לו, הכל מכח האתהפכא של "**קרי ביום הכפורים**" (= 729, זך ברבוע, קר"ע שט"ן, הכוונה שלפני כל נדרי, שלא יקרא קרי ביום הכפורים, או שמא שאם כן יראה קרי, שה' יקרע את השטן ויהפוך אותו לטוב, ולא

סתם טוב אלא טוב מאד).

כתוב" שהצדיקים – "ועמך כלם צדיקים"^ע – מכוונים מחר, בלילה הראשון של ר"ה, את כל הכוונות עד שמח"ת. כך כתוב על אדה"ז עצמו, כל חגי החדש בתפלה הראשונה של ר"ה. אנחנו בערב ראש השנה, אז לפחות שנגמור את יום כיפור עכשיו בסליחות – נגיע לסוף של יום כיפור. אחר כך שכבר יהיה "זמן שמחתנו" (החל מהתפלה הראשונה של ר"ה). אפשר גם לומר עוד ווארט^ב – למה "זמן שמחתנו" בא אחרי יום כיפור? לכן גופא – מסתמא ראו קרי ביום כפור, מתחילים לדאוג, אז אומרים לך כמו הצמח צדק 'תשכח מזה, רק תשמח מאד', "זמן שמחתנו". נגנו "אבינו מלכנו" ואמרו סליחות דערב ר"ה.

ע ראה גם מעין גנים ח"ה לר"ה (עמ' קה ואילך).
 עא ישעיה ס, כא.
 עב ראה עד"ז אמרי אמת ליל ב' דסוכות תער"ב.

סוד שני השעירים

לעזאזל הוא הבדלה, שהרי הוא נושא את כל העוונות ומכפר עליהם, מפריד את הסטרא אחרא מצד הקדושה, "לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל וכשהגיע שעיר למדבר היה הלשון מלבין שנאמר 'אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו'".¹ שבעים הפרים הם המתקה, להגן ולכפר על האומות. אכן, בכל שלב יש גם ממד של המתקה: בהקרבת השעיר לה' ודאי יש המתקה (כמו בכל קרבן, לשון קירוב). כאשר נותנים את השעיר לעזאזל (ונפעלת ההבדלה) יש גם המתקה, כמו שכתוב שהעזאזל מאד שמח במתנה שנותנים לו ובעיקר בעובדה שבעצם הגורל משווים אותו לצד הקדושה. בשל השמחה הגדולה שיש לו, אף שאותה נתינה פועלת בסוף את כליונו, נפעלת בו המתקה והוא מפסיק לקטרג, הכל בסוד "לפני שבר גאון".²

שמעון ולוי

בזוהר פרשת אחרי מות³ מובא שרבי אבא שאל את רבי שמעון על שני השעירים. רבי שמעון פותח בדרשה על שמעון ולוי, והסביר שיוסף אסר את שמעון כדי להפרידו מלוי, כיון שלוי הוא "מסטרא דדינא" ושמעון "מסטרא דדינא קשיא יתיר"⁴ ואם יתחברו יחריבו את העולם. "מאי עביד קודשא בריך הוא? נטל ליה לחולקיה ללוי אמר מכאן ולהלאה שמעון

עניין עיקרי בעבודת יום הכיפורים הוא שני השעירים. שניהם שוים במראה ובקומה, והכהן הגדול נותן עליהם גורלות, אחד לה' ואחד לעזאזל.

שעיר לה', שעיר לעזאזל ושבעים פרים – הכנעה, הבדלה, המתקה

השעיר לעזאזל אינו קרבן רגיל. הוא לא ניתן ישירות לקדושה, אלא כמתנה מאת ה' לסטרא-אחרא, השטן המקטרג (כמו שכתוב בזוהר⁵, וכמו שמבאר הרמב"ן⁶). הפנייה החוצה מזכירה את שבעים הפרים בחג הסוכות, הבאים לכפר ולהגן על שבעים אומות⁷. והנה בכל שבעים יש עוד אחד מעליהם, כמו בסנהדרין "שבעים איש מזקני ישראל ומשה על גביהן"⁸, "מופלא שבבית דין"⁹ על גבי השבעים, בסוד היחס בין אותיות א-ע (א היא פנימיות ע). וכן יש לומר שהשעיר לעזאזל הוא האחד שעל גבי שבעים פרים.

כיון שהשעיר לעזאזל הוא בן זוגו של השעיר לה', מתבקש להתבונן בכל השלשה: שעיר לה', שעיר לעזאזל, שבעים פרים. זהו מבנה מובהק של הכנעה-הבדלה-המתקה: השעיר לה' הוא עבודת הכנעה, עבודת ה' של התמסרות גמורה מתוך הכנעה. השעיר

נקודה מעובדת מהתועדות שבת שובה, ש"פ וילך, ו' תשרי תשע"ז.

א ראה זוהר ח"ב קפד, ב. ח"ג טב, ב.

ב ויקרא טז, ח.

ג רש"י במדבר כט, יח: "ובימי המקדש היו מגינין עליהם מן היסורין". רש"י סוכה נה, ב: "כנגד שבעים אומות לכפר עליהם שירדו גשמים בכל העולם". וראה רש"י תהלים קט, ה.

ד סנהדרין ב, א.

ה הוריות פ"א מ"ד.

ו יומא פ"א מ"ח.

ז משלי טז, יח. וכיו"ב במשלי יח, ב "לפני שבר יגבה לב איש".

ח זוהר ח"ג טב, ב.

ט ראה מתוק מדבש ששמעון הוא מהגבורה ולוי הוא מגבורה שבתפארת.

הם סוד חכמה ובינה של קליפת נגה (חו"ב דז"א של קליפת נגה דאצילות). קליפת נגה עומדת בין הקדושה ובין שלש הקליפות הטמאות, ותיקונה ועלייתה הוא כאשר משתמשים בה לקדושה (בניגוד לג' קליפות הטמאות שלא ניתן להשתמש בהן לקדושה), כמו בכל דברי הרשות והחולין שיש לעשותם לשם שמים¹. חכמה ובינה של קליפת נגה הם המקטרגים, המחפשים אחר הרע בעולם ובאדם, בסוד "שנים אנשים מרגלים"¹⁰: החכמה היא השעיר לה', דהיינו שאפשר להעלותה לקדושה, והבינה היא השעיר לעזאזל, אותה צריך להרחיק.

מה שורש ההבדל הזה בין חכמה לבינה? חכמה היא ראייה, "ולבי ראה הרבה חכמה"¹¹, ובינה היא שמיעה. כאשר 'רואים' רע בעולם או אצל הזולת, אפשר עדיין לתקן את זה, כיון שהראיה אינה חודרת לפנימיות הדבר. לעומת זאת, כאשר 'מבינים' ברע, מתעמקים ומעיינים בו, אי אפשר להעלות זאת לקדושה. לכן צריך להפריד בין החכמה לבינה, "וירא און [ראיה בחכמה] ולא התבונן [לא התעמק 'להבין את הדבר']"¹².

ליתבי בקופטירא בהדיה בלחודוי". ובהמשך דורש רבי שמעון את סוד השעירים (כדלקמן). משמע שיש קשר בין שמעון ולוי לשני השעירים. "שעירי עזים" קשורים למדת העזות, עז-עז, וגם "עזאזל" מפרש רש"י "הר עז וקשה". שעיר-עז קשור גם לקפיצה, "ושעירים ירקדו שם"¹³, "בן עשר קופץ כגדי [שעיר עזים קטן]"¹⁴, וכן עלו קשור לעז, עליזות וקפיצה. ומבואר בגמרא¹⁵ שהעזים ההולכים לפני הכבשים הם "כברייטו של עולם, ברישא חשוכא והדר נהורא" – הכל בסוד תהו שקדם לתיקון.

שמעון ולוי רוצים לעורר את מדת הגבורה בעולם, להפיל פחד ה' ויראתו על הכל, וממילא לעורר דינים ו'להחריב' את הרשעים שלא 'מתיישרים' עם יראת ה'. אבל הקב"ה מפריד את שמעון מלוי, לוי מוקדש לעבודת ה', שעיר לה', ושמעון יוצא להתעסק עם הדברים הקשים שבחוף.

שני השעירים – חכמה ובינה של קליפת נגה

בהמשך הזוהר מוסבר¹⁶ ששני השעירים

¹ ישעיה יג, כא. ראה מלב"ם שם. אמנם שאר המפרשים פירשו שהכוונה לשדים, אך מכל מקום כתבו שהשדים נקראו שעירים כי הם נראים בדמותם (רד"ק).

^{יא} קהלת רבה א, א ב.

^{יב} שבת עז, ב.

^{יג} ראה פירוש מתוק מדבש על הזוהר שם.

^{יד} ראה תניא פ"ו ועוד.

^{טו} יהושע ב, א.

^{טז} קהלת א, טז.

^{יז} איוב יא, יא.

דבר יום ביומו פרשת וילך

ראשון – וילך משה

"וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל" – להיכן בדיוק הלך משה רבינו? הדבר לא כתוב בפירוש, והמפרשים דנים בכך. יש פירוש שהכוונה להליכה לקראת מותו, שהרי כל פרשת וילך היא הכנה מפורשת למותו של משה.

פירוש יותר עמוק אומר שעלינו להתבונן בהליכה הראשונה בתורה, המצוה הראשונה ליהודי הראשון "לך לך מארצך" – אברהם אבינו 'הולך על משהו', הוא הולך על האמונה, וכך משה רבינו הולך על משהו עליון.

על מה הולך משה? הוא הולך על העברת ההנהגה ליהושע. ההנהגה של משה היא כאור השמש בצהריים, "פני משה כפני חמה", הנהגה אלוקית גלויה, על זה הוא הלך כל החיים שלו. אבל עכשיו, כשהוא מגיע לגיל מאה-ועשרים בדיוק, הוא עושה תפנית והולך על ההנהגה החדשה, ההנהגה של יהושע בן נון, "פני יהושע כפני לבנה", הנהגה יותר טבעית שבה ההשגחה נסתרת יחסית. ובקיצור: משה הולך על תכנית-העל של הקב"ה!

[מהתוועדות ד' תשרי תשע"ג]

שני – לא לפחד

"חֲזָקוּ וְאִמְצוּ אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּעֲרָצוּ

מִפְּנֵיהֶם כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֲלֹךְ עִמָּךְ לֹא יִרְפָּךְ וְלֹא יַעֲזֹבְךָ". משה רבינו מחזק את בני ישראל, "חזקו ואמצו", ובהמשך הפרשה מופיעה הלשון הזו עוד שתי פעמים ליהושע בן נון "חזק ואמץ".

המעבר מדור לדור מפחיד. הרי משה, הרועה הנאמן, עוזב אותנו! מה יהיה אתנו? האם יש בנו כח לעלות? לכן צריך חיזוק מיוחד שלא לפחד כלל.

בפרשת וילך יש ל פסוקים, והאות ל מופיעה בה 130 פעמים. 130 = סיני = סֶלֶם. גם צורת האות ל, הגבוהה מכל האותיות, רומזת לסולם (ובלשון חז"ל: הלמ"ד היא "מגדל הפורח באויר"). יעקב אבינו ראה "סֶלֶם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" ופחד לעלות בו, אבל ה' מחזק אותו "אל תירא עבדי יעקב", עלה בסולם לחבר את הארץ עם השמים!

[התוועדות ד' תשרי תשע"ג]

שלישי – חזק ואמץ

"וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל חֲזָק וְאִמְצָךְ". הפסוק הזה מזכיר את הפסוק במזמור שנוהגים לומר מתחילת חודש אלול "קִיָּה אֵל ה' חֲזָק וַיִּאֲמָךְ לָבָב וְקִיָּה אֵל ה'". מה ההבדל בין "חֲזָק וְאִמְצָךְ" ל"חֲזָק וַיִּאֲמָךְ לָבָב"? חזק ואמץ הוא ציווי כפול, היה חזק והיה אמיץ. אבל "חזק ויאמץ" הוא ציווי אחד, היה חזק, ואז ה' יאמץ את לבך.

נתבונן עוד בפסוק שיש בו ארבעה חלקים: "[א] קִיָּה אֵל ה' [ב] חֲזָק [ג] וַיִּאֲמָךְ לָבָב [ד]" ממש כמו המבנה של התקיעות בראש השנה: תקיעה-שברים-תרועה-תקיעה. **התקיעה** הראשונה היא "קוה אל ה'", זו

א **וילך משה** = **תהו** (יש מאין כו'), משה הוא מהשמיטה הקודמת (כמבואר בתורה אור פר' יתרו), בחי' תהו. כאן, בגיל 120 = **כלי כלי** (ריבוי כלים) הוא מכניס את הנהגתו שבבחינת פני חמה, אור גדול בפני עצמו עם מיעוט כלים, להנהגת יהושע, פני לבנה, מיעוט אור יחסית אבל עם ריבוי כלים, אחיזה במציאות. "הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון" ועתיד לחזור עם כל עוצמת התהו שלו להכניס את האורות העצמיים ביותר לתוך הכלים הרחבים של התיקון. וראה עוד בעמודיה שבעה כאן.

בתורה. לאחר שכל אחד ואחת מתקן את מדותיו, יש אהבה ואחוה בתוכנו, ואז אפשר להגיע למצוה הציבורית. כל אחד דואג לחברו, מתוך תחושה של ערבות הדדית, ואז אנו מלוכדים ויכולים להתכנס כציבור אחד ומאוחד.

[הממד הפנימי]

חמישי – אל מסתתר

"וְאֶנְכִי הַסֵּתֵר אֶסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא". פירש רבי ישראל בעל-שם-טוב: יש הסתרה אחת, כאשר הקב"ה מסתתר מאתנו. זה כואב ונורא, אבל לפחות אנחנו יודעים שזוהו המצב, לא משלים את עצמנו. אך יש הסתרה כפולה, "הסתר אסתיר", הסתרה שבתוך ההסתרה – כאשר אנחנו כלל לא שמים לב שה' מסתתר, הכל נראה לנו 'בסדר גמור', וזו הצרה הגדולה ביותר! כמו אדם שכבר התרגל לחושך ואינו יודע שיש אור.

כך מביא הנכד של הבעל-שם-טוב בספר 'דגל מחנה אפרים' בשם הסבא: "כי כשהאדם אינו יודע שיש הסתרה בוודאי אינו טוב, שסובר שהוא צדיק גמור ואינו שב בתשובה. אבל כשיודע שיש הסתרה ומרגיש בנפשו אז הוא נכנע מלפני ה' יתברך ומבקש מלפניו, וזהו 'ואנכי הסתר פירוש ההסתרה אני אסתיר, ולא יודע שהיא הסתרה'".

ובכל זאת, גם בתוך ההסתרה הכפולה נמצא הקב"ה. עלינו להתאמץ ולומר "אֶכְנֶה אֶתְּהָ אֵל מִסְתִּיתֵר" – בתוך כל ההסתרות אתה עצמך נמצא. ולבסוף ההסתרה תעלם.

אכן אתה אל מסתתר בגימטריא **כד** פעמים **אלול**, רמו לתאריך כ"ד באלול, יום אחד לפני שהחלה בריאת העולם (בכ"ה אלול). לפי הקבלה, היום הזה הוא סוף "עולם התוהו" שקדם לעולם התיקון. אז מבינים שגם בהסתר הכפול ה' נמצא, וממילא אפשר

האמונה הראשונה שמכוחה אנו עומדים לפני ה'. **השברים** הם כאשר כבר עומדים בתפלה ואז הלב נשבר, מהמצב הכללי ומהמצב שלי – זהו "חזק", מתחזקים ופועלים בחוזק. **התרועה** היא להגיע לבכי פנימי (כמו שכתוב בגמרא שתרועה היא יללה) – זהו סימן של הארה המגיעה מלמעלה, "ויאמץ לבך". ושוב **תקיעה** אחרונה, "וקוה אל ה'" גם אם נדמה שהתפילה עדיין לא התמלאה, אל יאוש.

ועוד רמז מופלא בפסוק לכל סדר התקיעות: מן התורה צריך שלש פעמים תקיעה-תרועה-תקיעה – בדיוק כמו מספר המלים בפסוק, המחולקים לשלש פעמים שלש. ואילו מדברי חכמים צריך סדר של שלשים קולות – בדיוק כמו מספר האותיות בפסוק.

[להרחבה: מבחר שיעורי התבוננות חלק י"ט, הכח להתפלל]

רביעי – הקהל

"הַקֹּהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף וְגֵרָךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וְלְמַעַן יִלְמְדוּ וְיָרְאוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְרוּ לְעֻשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת". לפי שיטת הרמב"ם, זו המצוה התרי"ב מתוך תרי"ג מצוות התורה, בגימטריא **ברית**, שהרי מעמד הקהל דומה למעמד הר סיני וכך אנו כורתים מחדש ברית בין עם ישראל לקב"ה.

המצוה הקודמת בתורה היא "והלכת בדרכיו" (בפרשת כי תבוא) שפירושה: "מה הוא רחום אף אתה היה רחום", לתקן את המדות בדרכי השרה. זו המצוה התרי"א, בגימטריא **תורה** – זהו כלל גדול בתורה.

מצות "והלכת בדרכיו" היא תיקון הפרט-היחיד, ומצות הקהל היא תיקון הכלל, מצוה ציבורית מובהקת: התכנסות מקיפה של כל העם בבית המקדש סביב המלך הקורא

הַיָּמִים כִּי תַעֲשׂוּ אֶת הַרְעַ בְּעֵינַי ה' לְהַכְעִיסוֹ
בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם".

בסוף פרשת נצבים נאמר "ובחרת בחיים",
הבחירה תמיד בידינו, כמו שמודגש בכל
פרשת נצבים שעלינו לשמור את הברית
ולעשות תשובה, "כי קרוב אליך הדבר מאד".
והנה פרשת וילך הולכת לכאורה בכיוון הפוך.
ה' אומר למשה "הֲנָךְ שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם
הָעָם הַזֶּה וְזָנָה אַחֲרַי אֱלֹהֵי נֹכַח הָאָרֶץ... וַעֲזַבְנִי
וְהִפָּר אֶת בְּרִיתִי... וְחָרָה אִפִּי בּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא",
וכן משה אומר לישראל: אני יודע שתחטאו.
נראה שאין בחירה חופשית, גלוי וידוע שנהיה
חוטאים. זו באמת הרגשתו של האדם שנפל
בחטא, יאוש מאפשרות של תיקון – הרי היה
ברור שאחטא, אי אפשר לשנות את זה...

כדי לתת תקווה לחוטאים, צריך להתחבר
למקום מאד גבוה. נכון שלפי ידיעת ה' אתה
היית אמור לחטוא, אבל עליך להתעלם
מזה, להתעלות למעלה מזה – להתקשר לא
אל **ידיעת** ה' אלא ל**רצון** ה'. ה' רוצה שתהיה
צדיק ולא תחטא, ואם תתחזק בהכרה הזו
תצליח לשבור את מעגל-הקסם של החטא.
זו המטרה של שירת האזינו, המעלה אותנו
למקום גבוה מאד, ומעניקה לנו כוח של
בחירה מנצחת שמחברת אותנו לרצון ה'
וגוברת על כל החשבונות.

[לפי 'עמודיה שבעה']

הוספה: ידיעה ובחירה

.א.

הדברים לעיל מיוסדים על דברי מורנו
הבעל שם טוב (כתר שם טוב, קה"ת מהדורה
שלישית, אות שמח): "והנה כן ברא הקב"ה
את העולם, דלא יקשה אדם איך שייך שער
לצדיק ועונש לרשע הלא יודע אל ויש דעה
בעליון, שצפה והביט עד סוף כל הדורות וידע
שזה יהיה צדיק, א"כ מוכרח הוא להיותו צדיק

להתחיל ביום הבא את תהליך הבריאה של
"עולם התיקון", בריאה שהיא הבראה ותיקון
ההסתר. "יהי אור!"

[מבחר שיעורי התבוננות ח"י עמ' 216]

שישי – לא תשכח

"וְהָיָה כִּי תִמְצָאן אוֹתוֹ רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת
וְעָנְתָה הַשְּׂרָה הַזֹּאת לְפָנָיו לֵאמֹר כִּי לֹא תִשְׁכַּח
מִפִּי זִרְעוֹ"... בגמרא יש מחלוקת: חכמים
אומרים "עתידה תורה שתשכח מישראל",
ואילו "רבי שמעון בן יוחי אומר, חס ושלום
שתשכח תורה מישראל, שנאמר 'כי לא
תשכח מפי זרעו'". ואמר רבי נחמן מברסלב:
"כי לא תשכח מפי זרעו" סופי תבות **יוחאי**
– רמז שבזכות רבי שמעון בן יוחאי (זרעו של
יוחאי) התורה לא תשכח.

מדוע התורה עתידה להשכח? כיון
שלקראת ביאת המשיח יש גילוי של משהו
חדש (כדברי חז"ל על "תורה חדשה מאתי
תצא"), ולפני כל גילוי חדש יש מעין סתירה
ורקבון של המצב הקודם. אבל רבי שמעון
בא ואומר: נכון שבאופן הגלוי נראה שהתורה
עתידה להשתכח מישראל, אבל הדבקות
בנסתר, פנימיות התורה שמגלה רשב"י, היא
ההבטחה שהתורה לא תשכח. גם כאשר
נראה **ההמצאות** החיצונית מתבטלת, הרי
המהות הפנימית קיימת.

**כי לא תשכח מפי זרעו = בראשית ברא
אלהים.** התורה ממשיכה, מבראשית עד
"לעיני כל ישראל".

[אשא עיני עמ' שי']

שבת – ידעתי!...

כפתיחה לשירת האזינו, אומר משה רבינו
לישראל דברים קשים: "כִּי יַדְעֲתָי אַחֲרַי מוֹתִי
כִּי הִשְׁחַת תִּשְׁחַתּוּן וְסִרְתָּם מִן הַדָּרָךְ אֲשֶׁר
צִוִּיתִי אֶתְכֶם וְקָרַאת אֶתְכֶם הָרְעָה בְּאַחֲרִית

רצון בחירה ידיעה = 670, י פעמים **אלול** = **יחוד ברכה קדושה** (סוד מעבר **יבק**), והם מקבילים זה לזה: יחוד כנגד ידיעת ה' (תכונת היחוד היא פנימיות הדעת כנודע), מה שה' "יחיד הוא ויודע הכל" (ר"ת הוי" כידוע מר"א אבולעפיא). ברכה כנגד רצון ה', ממנו מקור הברכה. וקדושה כנגד הבחירה, בשרש **קדש** יש משמעות לטוב ולרע (כמו "לא יהיה קדש") וקדושת ישראל מתבטאת בבחירה החופשית שיש ליהודי לבחור בין ידיעת ה' לרצונו.

ב.

ועוד בעומק, כיון שהבחירה היא בחינת ממוצע בין הרצון והידיעה, הרי השורש שלה גבוה משני הקצוות (כמבואר בחסידות על השורש הגבוה של הממוצע המחבר) – זאת מפני שהבחירה שלנו היא בעצמות ממש (מעל להגדרות של רצון וידיעה). גם בחירת ה' בישראל היא בחירת העצמות (מעל הרצון והידיעה), ומזה נובעת יכולת הבחירה שלנו. זו תכלית הקדושה, קדוש לשון נבדל, "אין עוד מלבדו". והנה **בחירת האדם** = 670, **רצון בחירה ידיעה** כנ"ל, ללמד שבחירת האדם כוללת הכל! אם נוסף את המושג עצמות למושגים רצון בחירה ידיעה (ר"ת **רבי** כנ"ל) ראשי התבות הן **עברי**, סוד "אברם העברי", שורש הבחירה שמעל הרצון. **בחירת העצמות** עולה **כתר תורה** (כאשר **בחירת** עולה **כתר העצמות** עולה **תורה**), שעולה **עשרים וששה** (סוד שם הוי", באותה חלוקה: **עשרים** עולה **בחירת**, **וששה** עולה **העצמות**), שעולה **עשרת הדברים** (כידוע מר"א אבולעפיא).

ג.

והנה, היחס בין רצון ה' לידיעתו הוא כיחס בין הנשמה והגוף. הרצון פנימי וחופשי ואילו הידיעה מתייחסת לממד החיצוני יחסית של

ולא יתכן לו שכר, וגם ידע שזה יהיה רשע ולא יתכן לענוש כיון שלא היה יכול לשנות ידיעתו ית"ש. וי"ל, אף שיש לו ית' ידיעה, מ"מ הרצון שלו ית' שייטיבו מעשיהם, כי ע"כ צוה לנו כל התורה ומצותיה, והרצון בעצמו מנגד לידיעה מתחלת המחשבה, ויוכל אדם להמשך אחר רצון הש"י וציוויו ולא אחר הידיעה, שהרצון יכריח הידיעה כיון שאין חפץ לרצון ה' בידיעה זו ובמעשה זה, והידיעה היא שלא לרצון. ואם ירצה אדם ייטיב מעשיו כמו שהוא הרצון של הש"י, ולא יוריד וישלשל לעצמו הידיעה, כי הידיעה של רע הוא הרע בעצם שהיא הסט"א, שנבראת לנסיון הצדיקים, כמ"ש כי מנסה ה' אלקיכם אתכם, כי העוה"ז הוא עולם הנסיון, שהנשמה נשלחת שם להיותה בנסיון בעוה"ז דאם יעשה החטא הרי יטה אחר הידיעה, ואם לא יעשה הרי יטה אחר הרצון והציווי המנגד לידיעה, שע"ז נאמר אשה ריח נחוח לה', נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני, והבן היטב". נמצא שיש שלשה דברים: רצון ה', ידיעת ה', בחירת האדם, כאשר הבחירה היא בין הרצון לידיעה. על שלשה אלו ניתן להמליץ את הרמז: **בראשית** עולה **שלשה דברים יחד**, רצון בחירה ידיעה.

אכן, גם את התגברות האדם לבחור בטוב, נגד ידיעת ה' לכאורה – גם את זה ה' יודע מראש, אלא שזו ידיעה בדרגה אחרת לגמרי, ידיעה שבתוך הרצון שבה ידוע "לבלתי ידח ממנו נדח".

והנה, רצון בחירה ידיעה (בסדר זה דוקא, הבחירה באמצע כנ"ל) ראשי תבות **רבי**, ההתקשרות לרבי נותנת כח לבחירה לבחור ברצון. אולם עיקר החידוש של **רבי** הוא ב-י שבו, הנוספת על סתם **רב** ומורה על נביעת האין סוף (כידוע מהבעל-שם-טוב). וכן כאן עיקר החידוש הוא דווקא בידיעה, כי הרבי קשור לדרגת הידיעה המושרשת ברצון כנ"ל.

שלו כביכול. היחס הזה הוא כדברי הקדושת לוי שהקב"ה אוהב את ישראל ולכן אומר בתורה 'חג המצות', לשבחם של ישראל שהאמינו בו ויצאו בחפזון בלא צדה, וישראל אוהבים את ה' ולכן קוראים לחג 'פסח' לשבח את ה' שפסח על בתינו והצילנו. בהקשר שלנו, 'חג המצות' היינו זיכוכ הגוף היהודי על ידי אכילת מצות (עד שבמתן תורה זכינו לגוף אחר, "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן [וידוע הקשר בין המצה למן כמבואר במ"א]), וחג הפסח הוא הדילוג של ה' ברוב חמלתו (פסח לשון דילוג וחמלה), שדילג ופסח על ידיעתו (שמקבעת את מצב החטא והגלות, וגם אינה מאפשרת להקדים את הקץ), "פסח על הפתח - לפתח חטאת רובץ" - וכך אנחנו מתקשרים לרצון ה' שמעל ידיעתו.

המציאות, עד שממנה נובע לבסוף שורש הסטרא-אחרא, שהרי ידיעת הרע נותנת לו קיום (כדברי הבעש"ט). אם כך, דברי הבעל-שם-טוב פירושם שעלינו לבחור ב'נשמת' ה' כביכול (רצונו) ולא ב'גופו' (ידיעתו). מעיקרי האמונה הוא שה' "אינו גוף ולא כח בגוף" (כלשון הרמב"ם), ולפי המבואר כאן משמעות הדבר היא לשלול גם את דרגת ה'גוף' - ידיעת ה' - ולהאמין שה' אינו כבול בידיעה זו עצמה, אלא מעל הידיעה יש רצון חופשי לגמרי. כל זה מהצד שלנו. אמנם מצד בחירת ה' הכיוון הוא הפוך: עיקר בחירת ה' (בחירת העצמות) היא בגוף היהודי דווקא, הנדמה בחיצוניותו לגופות אומות-העולם, שהרי הנשמה היא בלאו הכי "חלק אלוה ממעל ממש" ולא שייך בה בחירה (כמבואר בתניא). ה' בוחר בגוף שלנו ואנחנו בוחרים ב'נשמה'

דבר יום ביומו

שבוע יום-הכיפורים

ראשון – שבת שבתון

כיון שיום הכיפורים נקרא בתורה "שבת שבתון", נעסוק בקשר בינו לשבת*.

המדקדקים מסבירים שהמלה **שבתון** פירושה "שבת קטנה". הדוגמה לכך היא במלה **אישון**, כמו בפסוק שקראנו בתורה בשבת האחרונה "יצרנהו כאישון עינו" - הוא השחור שבעין שבו רואים השתקפות של **איש**

קטן (הרד"ק בספר השרשים).

האיש-הקטן נראה בתוך האישון בצורה הפוכה (נסו לבדוק בעינים של מי שנמצא לידכם), כך שיש לנו איש גדול ישר, ומולו משתקף איש קטן הפוך. זו דוגמה יפה של המושגים "אור ישר" ו"אור חוזר" - אור גדול שמגיע מאת ה' אלינו, ואור שחוזר מאתנו בצורה הפוכה.

זו המשמעות העמוקה של שבת ושבתון. השבת היא אור ישר, ה' שבת מכל מלאכתו, וקידש את יום השבת. ואילו יום הכיפורים,

א כל הדברים לקוחים ממאמר 'שבת שבתון' בספר תשובת השנה, עיי"ש.

הרעב של הצום יש חיות פנימית.

שלישי – סוד הצום-צום

יום הכיפורים נקרא "שבת שבתון". כבר ראינו שהמלה 'שבתון' מתפרשת כמו 'שבת קטנה' (כמו איש-אישון). כלומר, האותיות ון מציינות הקטנה וצמצום. אכן, ביום הכיפורים אנחנו עוסקים בצמצום, לא מכניסים לתוך הגוף מאכל ומשקה. שימו לב לקשר בין המלה **צום** לפעולת ה**צמצום**. אפשר גם להפוך את המלה צִמְצוּם לשתי מלים **צָם צוּם**.

אחד הסודות הכי עמוקים בקבלה הוא "סוד הצמצום". האר"י הקדוש אומר שכדי לברוא את העולם הקב"ה צמצם את אורו האין-סופי ויצר מעין חלל ריק וחשוך שבתוכו נברא העולם (כמובן, לא מדובר על תיאור גשמי). הפירוש הפשוט של הצמצום הזה הוא סילוק האור האלוקי והעלמתו מאתנו. אבל יש משמעות נוספת למושג צמצום – **ריכוז**, לצמצם ולדחוס דבר גדול בתוך מקום קטן. כך למשל אומרים חז"ל שהקב"ה "צמצם שכינתו" בתוך המשכן והמקדש, משהו אין-סופי נכנס בתוך משהו סופי (וזה באמת פלא עצום). בעומק, גם הצמצום שהאר"י הקדוש מדבר עליו תכליתו צמצום-ריכוז של האור האלוקי שמתגלה לבסוף בתוך הבריאה, שכן "התאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים". זהו הסוד של הצמצום שלנו ביום הכיפורים, "שבת שבתון". על ידי הצום אנו מזדככים ו'מושכים' את הקב"ה לצמצם את שכינתו ולהתגלות בתוכנו. כך נאמר בגמרא "עתידין צדיקים שאומרים לפניו קדוש, כדרך שאומרים לפני הקדוש ברוך הוא" - האיש הגדול מצטמצם ומתרכז בתוך האישון הקטן.

רביעי – שבת לכם

גם השבת וגם יום הכיפורים נקראים בתורה

"שבתון", הוא אור חוזר ביחס לשבת. הדבר מתבטא בכך שיום הכיפורים הוא שיא ה**תשובה**, האדם שב וחוזר אל מקורו, באור חוזר.

אם ביום הכיפורים כולנו בעלי תשובה, הרי בשבת כולנו צדיקים, כמו שה' ברא אותנו ("האלקים ברא את האדם ישר", באור ישר). ומה גדול יותר? "במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים עומדים". האור החוזר של יום הכיפורים מגיע לדרגה גבוהה יותר מאשר המקור שממנו יוצא האור הישר של השבת. האישון ההפוך בתוך העין מסתכל עמוק יותר מאשר האיש שעומד מולו.

שני – ענג שבתון

ביום השבת יש מצוה להתענג ואסור להתענות, ואילו ביום הכיפורים נאמר "ועניתם את נפשותיכם". נראה שהעינוי הוא ההיפך הגמור מענג, למרות הדמיון המפתיע בין השרשים (ענה-ענג).

אך האמת היא שביום הכיפורים אנחנו נמצאים בעולם שעליו נאמר "העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן ונהנין מזיו השכינה". בעולם הבא אין אכילה ושתייה גשמית, אבל יש תענוג נפלא לנשמה. כך גם ביום הכיפורים, אנחנו מתעלים מעל הממד הגופני הרגיל (שרוצה אוכל גשמי), ומתענגים מהנשמה שמחיה את הגוף.

אתמול למדנו שהשבת היא "אור ישר" שיורד מלמעלה, האור הזה מתייחס למציאות הגשמית ולכן צריך לענג את הגוף. אבל יום כיפורים הוא "אור חוזר" המגיע למקום גבוה יותר, ולכן בו אנחנו יכולים להנות מזיו השכינה. בשבת אנחנו מקיימים "להתענג בתענוגים ברבורים ושלו ודגים" (כמו ששרים בזמירות שבת), וביום הכיפורים מתקיים בנו הפסוק "לחיותם ברעב" במשמעות שבעצם

כאשר שנת תשע"ח היא השנה השלישית (לשמיטה), אבל במצב הרצוי – כאשר כל עם ישראל נמצא בנחלתו – יש גם את שנת היובל, השנה החמישים שבאה לאחר מחזור של שבע שמיטות. בשנת היובל יש תפקיד חשוב ליום הכיפורים: "וּסְפַרְתָּ לָךְ שָׁבַע שָׁבֹת שָׁנִים שָׁבַע שָׁנִים שָׁבַע פְּעָמִים וְהָיָה לְךָ יָמֵי שָׁבַע שָׁבֹת שָׁנִים תִּשָּׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה. וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבַעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ בַּיּוֹם הַכְּפָרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אֲרָצְכֶם. וּקְדַשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקָרַאתֶם דְּרוֹר בְּאָרֶץ לְכָל יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לָכֶם וּשְׁבַתְּם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבּוּ".

על השמיטה נאמר "וּשְׁבַתְּהָ הָאָרֶץ שְׁבַת לָהּ", השמיטה בשנים מקבילה לשבת בימים, וגם שנות השמיטה קבועות כמו השבת – שבת **לה'**. אבל שנת היובל תלויה במעשה שלנו, מניין השנים וקידוש היובל, כמו יום הכיפורים שעליו נאמר "שבת שבתון הוא **לכם**". הדרור של שנת היובל, שבו כל אחד **שב** לאחוזתו ומשפחתו, הוא ממש כמו **התשובה** של יום הכיפורים, השחרור מכל החטאים. כך גם נאמר שהמשיח מגיע במוצאי השנה השביעית, רמז לשנת היובל שאחרי השמיטה, ונמצא שהשופר של היובל הוא שופר הגאולה. והנה בבריאת העולם היום הראשון למעשה בראשית היה כ"ה באלול, ראש השנה היה היום השישי (שבו נברא האדם וחטא), השבת הראשונה היתה ב-ב' בתשרי, והשבת השניה היתה בט' בתשרי. אם כן, י' בתשרי היה שוב ביום ראשון בשבוע – כמו שהיובל מגיע אחרי שנת השמיטה.

במושגי הקבלה: התשובה שייכת לספירת ה**בינה** המכונה בזוהר "עולם החירות". לבינה יש יחס למציאות, היא מכירה בחטאים ומתקנת אותם, כמו אם המנקה את הלכלוך של בנה הקטן. לעומת זאת, השבת שייכת

"שבת שבתון", אבל שימו לב להבדל הבולט בין הפסוקים. בשבת נאמר: "שְׁבַתוֹן שְׁבַת קִדְשׁ לָהּ" (בפרשת בשלח), "שְׁשַׁת יָמִים יַעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁבַת שְׁבַתוֹן קִדְשׁ לָהּ" (בפרשת כי-תשא, וחוזר בצורה דומה גם בפרשות ויקהל ואמור). וביום הכיפורים נאמר "שְׁבַת שְׁבַתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם" (בפרשת אחרי-מות, וכיוצא בזה בפרשת אמור²). השבת היא **לה'** ויום הכיפורים הוא **לכם**.

"שבת לה'" – את השבת ה' מקדש, כמו שאומרים בתפלה "ברוך אתה ה' מקדש השבת", הוא קבע את הסדר של ששת ימי המעשה ושבת אחריהם. "שבת שבתון לכם" – את יום הכיפורים אנחנו קובעים, כמו שאומרים בתפילה "מקדש ישראל והזמנים", ה' מקדש אותנו ואנחנו מקדשים את הזמנים. אמנם הדבר נכון בכל החגים שאותם אנו קובעים על ידי קידוש החודש (או קביעת הלוח בזמן הזה), אבל מודגש במיוחד ביום הכיפורים, כפי שמסופר במשנה על ויכוח שהיה בין החכמים על קידוש החודש ובו ציוה רבן גמליאל על רבי יהושע לבוא אליו במקלו ביום הכיפורים שחל להיות בחשבונו, ורבי יהושע קיים את דבריו כיון שהעיקר הוא מה נקבע בבית הדין (אפילו אם טעו). אגב, הדבר נוגע במיוחד לשנה הזו, כי **רבי יהושע בן חנניה** עולה בגימטריא **תשעה** – זה הזמן להתקשר לדמותו המיוחדת של רבי יהושע. השבת מגיעה מלמעלה (אור ישראל), ויום הכיפורים עולה מלמטה (אור חוזר) – כמו בעלי התשובה העולים עד אין סוף.

חמישי – היובל

אנו מונים את שנות השמיטה, שבע שבע

ב פרשת אמור כתוב "שבת שבתון הוא לכם". **היא לכם הוא לכם = יצחק = ד פעמים בן (אליהו) = ח פעמים הוי' היא לכם = 106 = הוי' במספר קדמי (וכן אל במספר קדמי).**

בפרשת אמור כתוב הפסוק "וְלֹא תַחֲלֹלוּ אֶת שְׁם קְדֹשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בַתּוֹךְ בְּנִי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם" – זו הכותרת של כל המועדים, והיא מתגלה בנקודת השיא של יום הכיפורים. על קידוש השם נאמר "ונקדשתי בתוך בני ישראל", כאשר המילה "בתוך" מלמדת שמדובר במעמד עשרה יהודים (לפחות). הדבר רמוז בביטוי של יום הכיפורים "שְׁבַת שְׁבַתוֹן" הוא לְכֶם": האותיות האמצעיות **בתוך** ארבעת המלים הללו הן **בתוך** ("שבת שבתון הוא לכם!")¹

גמר חתימה טובה לכולם!

ד יש בתורה שש פעמים "שבת שבתון" ועוד פעם אחת "שבתון שבת", כך הכל שבע פעמים. "כל השביעין הביבין", סוד השבת. יש לכוון את שבע הפעמים כנגד שבע המדות, כפי הסדר בתורה: שלש פעמים ראשונות כתוב בעניין השבת, כנגד חסד גבורה תפארת. פעם רביעית בעניין יום הכיפורים, כנגד הנצח, "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל" – נתינת כח ביה"כ לעשות חיל כל השנה. פעם חמישי בעניין השבת, כנגד ההוד. פעם שישי בעניין יום הכיפורים, כנגד היסוד, תיקון הברית ביה"כ. ופעם שביעית בעניין השמיטה, שבת הארץ, כנגד המלכות, כמובן בפשטות.

שבת שבתון = 1460 = 20 פעמים **חכמה**, סוד השבת, מוחין דאבא. 7 פעמים **שבת שבתון** = 140 פעמים **חכמה**, דהיינו **חכמה** פעמים **חכמה בינה!** על השבת נאמר "קדש להוי" שעולה 460, וכיון ש**שבת שבתון** הוא 1460, נמצא ש-**שבת שבתון** הוא סוד 1000 אורות **קדש להוי** (אלף אורות שניתנו למשה, נלקחו ממנו בחטא העגל וחוזרים לו בכל שבת, והוא מזכה את ישראל).

בקביעות השנה הזו (תשע"ח) שיום הכיפורים חל בשבת, יש חיבור ויחוד בין השנים. יום השבת יום הכפרים ראשי תבות **יהיה**, ושאר האותיות עולות 1144 = 26 פעמים 44, דהיינו **הוי** פעמים מילוי הוי (זה: **יוד הא וו הא**). הכל בסוד "ביום ההוא **יהיה** [ראשי התבות הני"ל] הוי אחד ושמו אחד [שאר האותיות שהם כפל הוי במילויין]. סופי התבות (יום הכפרים יום השבת) עולים 520, 20 פעמים **הוי**. אמצעי התבות עולים 624, 24 פעמים **הוי**.

"קדש להוי" שנאמר בשבת הוא אור ישר, בחינת "ויאמר אלהים יהי אור". "היא-הוא לכם" שנאמר ביה"כ הוא אור חוזר, בחינת "ויהי אור". והנה **יהי אור ויהי אור** = עת, היינו עת קץ במהרה בימינו. וביחד עם **יום השבת יום הכפרים** (כ"ל) עולה 1644 = "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" = 4 פעמים **יום הכפרים** (12 פעמים 137)!

לספירת **החכמה**, הקדש האלוקי עצמו מעל המציאות המושגת. אמנם באופן גלוי הבינה נמצאת מתחת לחכמה, אך באמת יש בה קשר מיוחד לדרגה העליונה ביותר ("עתיקא"), כמו המעלה של בעלי התשובה על הצדיקים הגמורים.

שישי – אמונה

השיא של היום הקדוש הוא בסיום תפילת נעילה, בהכרזה "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", "ה' הוא האלהים". מעמד זה הוא ביטוי נעלה של אמונה, כמו שניתן לראות את ההתעוררות הגדולה בשעה זו גם אצל אנשים שבחיי היום-יום נראים רחוקים מתורה ומצוות.

"שְׁבַת שְׁבַתוֹן הוא לְכֶם" – הקשר שלנו ליום הכיפורים מתרכז במלים "הוא לכם" (לעומת השבת שעליה נאמר "קדש לה"). והנה, "**הוא לכם**" בגימטריא **אמונה**, האמונה בכוח של התשובה לגבור על הכל ולהגיע עד ה', עד השורש הכי ראשוני של נשמות ישראל.²

מעמד הסיום של יום הכיפורים נעשה דווקא בציבור, מעמד נשגב של קידוש השם ברבים. אכן, ממש לפני "פרשת המועדות"

ג **אמונה** אותיות **מן הוא**, שנאמר על המן "ויאמרו איש אל אחיו מן הוא" (כמבואר אצלנו בכ"מ). והנה המן שייך לשבת שבה נאמר "ויברך ויקדש" – "ברכו במן וקדשו במן", ויש בה לחם משנה כנגד המן. בפרט, "ויברך" הוא כנגד הברכה במן שנאכל בשבת, ו"ויקדש" כנגד הקדושה ביום הכיפורים שבו לא אוכלים, דהיינו ש"ויברך" הוא אור ישר (שבת) ו"ויקדש" הוא חוזר (יוה"כ). ונמצא שיש כאן התכללות, שהרי השבת היא קדש בעצם, ו"ויברך" הוא "קדש להוי", ואילו "ויקדש" הוא אור חוזר, "שבת שבתון הוא לכם". כך אנו מוצאים בפסוק "ועשולי מקדש ושכנתי בתוכם", שבו "מקדש" הוא אור חוזר, מעשה האדם שבונה בית קדושה לשם ה', ו"ושכנתי בתוכם" הוא אור ישר, גילוי אלוקות.

קצרים לשבת תשובה ויום הכיפורים

התשובה של רבי זושא מאניפולי

כך מאמינים במזלות (במובן של השפעה על מי שנוולד באותו מזל ועל מאורעות החדש), אבל המזל של החדש צריך לתת לי מסר. יש מערכת כוכבים שקראו לה בתולה. מה הדבר מלמד? תמימות בנפש. בחדש אלול קוראים את פרשת שופטים, בה כתוב "תמים תהיה עם הוי' אלהיך".

אדם יכול להיות חכם גדול, אבל כל הזמן הוא נשאר עם הבסיס של תמימות פשוטה, שהולך אחרי ה', "אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת הוי'". הוא נשאר 'בתולה' בנפש, הוא תמים, וכל הזמן הוא מצפה ל"אני לדודי ודודי לי". תנועת התשובה נמשכת עד יום כיפור, ואחר כך מגיעים לזמן השמחה, התמימות נמשכת עד "זמן שמחתנו", שמחה תורה.

"שויתי" – התחדשות, השתוות והרגשת רחמי ה' בהתנגדות

ה-ש, שבעצם היא האות הראשונה של השרש במלה תשובה, היא "שויתי הוי' לנגדי תמיד". מה הפשט? שאני מרגיש את התחדשות הבריאה בכל רגע. הרגשת ההתחדשות נוסכת בי הרבה תקוה ועידוד, שבכל רגע אני יכול להשתנות, להתחדש, להשתפר, להתקרב לה' – כי ה' מחדש את הבריאה בכל רגע. זהו הפירוש הפשוט של "שויתי הוי' לנגדי תמיד".

יש עוד פירוש, לפי "שויתי" הוא לשון שיוון – כל מה שקורה לי שוה בעיני. הרי הכל ה' ("שויתי הוי'"), שם הרחמים, וגם מה

עד הבעל שם טוב, עד גילוי החסידות, התשובה של חדש אלול היתה תשובה עם הרבה מרירות, עד כדי כך שבספרי המוסר שקדמו לחסידות כתוב שתשובה היא ר"ת תענית שק ואפר בכי הספד – תשובה עם הרבה מאד מרה שחורה. עד שבאה החסידות והפכה את הקערה הזאת על פיה.

אחד מגדולי התלמידים, תלמידי תלמידי של מורנו הבעל שם טוב, רבי זושא מאניפולי, אמר שאצלי תשובה היא משהו אחר לגמרי – גם ר"ת, אבל בראש לגמרי אחר. התשובה שלי, אמר רבי זושא, היא חמשה פסוקים: ה-ת של תשובה היא "תמים תהיה עם הוי' אלהיך", ה-ש של תשובה היא "שויתי הוי' לנגדי תמיד", ה-ו של תשובה היא "ואהבת לרעך כמוך", ה-ב של תשובה היא "בכל דרכיך דעהו" וה-ה של תשובה היא "הצנע לכת עם הוי' אלהיך". זו התשובה של החסידות – אנחנו בדור של חסידות, ככה נביא את המשיח.

בחסידות חב"ד הרביים, הצדיקים, היו דורשים דרושים ארוכים על כל שלב. חמשת הפסוקים כאן הם חמשה שלבים בעבודת התשובה של אלול ושל הימים הנוראים, ימי תשובה.

"תמים תהיה" – בסיס התמימות בנפש

הכל מתחיל ב"תמים תהיה", תמימות. מה המזל של חדש אלול? בתולה. אנחנו לא כל

ש"חסיד שורפן" – הכוונה שחסיד, מי שראוי לכינוי חסיד, הוא אחד שאוהב את החבר יותר ממה שאוהב את עצמו, ואם יש דבר שעלול להזיק לחבר הוא מונע אותו בכל מחיר, אף על פי שהוא עלול להזיק לעצמו. הביטוי לכך הוא "חסיד שורפן".

שה' יעזור שנגיע באהבת ישראל למדרגה השלישית – לא שנאמר שאני קודם בכל אופן, ואפילו לא שאנחנו שוים (דבר טוב), אלא שאגיע לביטול היש בדרגה כזו שלחבר שלי מגיע הכל, ולי יש מספיק סבות שאני מכיר מדוע לא מגיע לי הכל, לכן אתן לחבר הכל בשלמות, ולי ה' יעזור שיהיה לי מה שצריך, ושה' יתן שנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

"בכל דרכיך דעהו" – ידיעת ה' בכל דבר

ה-ב של המלה "תשובה" רומזת לפסוק "בכל דרכיך דעהו". חז"ל אומרים שזהו הפסוק שבעצם רומז לכל עבודת ה', כולל את כל התורה כולה ("פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה"). מה פירוש "בכל דרכיך דעהו"? קודם כל, נתבונן במלה "דעהו" – צריך לדעת אותו, להתחבר אליו, כמו "והאדם ידע את חוה אשתו", לשון זיווג ממש. צריך לדעת את ה' גם ב"דרכיך" – לא המצוות, אלא הדרכים של האדם ממש, אכילה, שתיה, שינה. בכל הדרכים שלך, כל מה שאתה עושה, צריך לדעת אותו ולהתחבר אליו. יש ניצוץ קדוש בכל דבר בעולם הגשמי – כך ה' ברא את העולם. צריך להוציא את "מוצא פי הוי" מתוך האוכל שאני אוכל – אוכל שיהיה לי כח לעבודת ה'. מתוך מחשבה ודבקות בענין, גם באותו רגע שאני אוכל זו עבודת ה'. זהו הפירוש הכי פשוט של "בכל דרכיך דעהו". יש פירוש יותר עמוק של חז"ל – "בכל

שנראה לי לא טוב בא מה', שם הרחמים, לכן הכל שוה לטובה – "שויתי הוי' לנגדי תמיד". יש עוד פירוש, שלישי, יותר עמוק, ש"לנגדי" היינו הדברים שנגדי – שמישהו עושה משהו שתוקע אותי, מתנגד אלי – ועלי לראות רחמים של ה', שה' מרחם עלי, במיוחד במה ש"נגדי". "שויתי הוי' לנגדי תמיד" אומר שגם ה"לנגדי" בא מהרחמים של ה'. למה טוב לי שיש דברים נגדי? כי הם מבטלים את הישות שלי, את הגאווה שלי, את האגו המנופח שלי. כל זמן שיש לי אגו אני לא יכול להתדבק בה', לכן ברוך ה' שהוא עושה – אפילו כל הזמן, "תמיד" – דברים שהם "לנגדי", בשביל לבטל את האגו שלי. תודה רבה!

"ואהבת לרעך בשלשה שלבים"

ה-ו של תשובה היא "ואהבת לרעך כמוך". צריך לאהוב את החבר כמו שאני אוהב את עצמי. יש ב"ואהבת לרעך כמוך" שלש מדרגות, שלשה שלבים: יש "כמוך", כמו שאתה אוהב את עצמך, אבל לא ממש – לא שהחבר הוא כמוך ממש. הרי כתוב "חייך קודמים" ו"אדם קרוב אצל עצמו". זו המדרגה הכי נמוכה של אהבת ישראל, אהבת רעים. יש מדרגה יותר גבוהה. אדמו"ר הזקן, בעל התניא, הוסיף את המלה "ממש" ואמר שצריך לאהוב את רעך "כמוך" ממש. את החבר – הכוונה גם על האיש והאשה, החברים הכי טובים, כתוב ש"האשה הטובה היא החבר הטוב" – צריך לאהוב "כמוך ממש", אני ואת/ה אותו דבר, אין שום עדיפות שלי מעליך. אבל יש מדרגה שלישית, עוד יותר נעלית, שהכוונה ב"כמוך" היא שצריך לאהוב את החבר גם יותר מעצמי. יש ביטוי בחז"ל

של התשובה – קשור להליכה, שהרי הרבה פסוקים קושרים תמימות עם הליכה ("הלך בתם ילך בטח", "אשרי תמימי דרך ההלכים וגו'" ועוד), אבל כאן הביטוי הוא "הצנע לכת". יש פסוק מאד חשוב בתנ"ך, במרכבת ה' שרואה ישעיהו הנביא הוא רואה את השרפים, בהם נאמר "שש כנפים שש כנפים לאחד" – לכל מלאך יש שש כנפים. לשם מה? שש הכנפים מתחלקות שתיים-שתיים-שתיים – "בשתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו ובשתיים יעופף". מה תיאור כנפי השרפים אומר לי בעבודת ה'? כתוב ש"בשתיים יכסה פניו" היינו בושה טובה – יש בושה טובה ויש בושה רעה, ו"בשתיים יכסה פניו" היינו יראת בשת מה'. "בשתיים יכסה רגליו" היינו מדת הצניעות, "הצנע לכת", חותם התשובה. מה המשמעות של "ובשתיים יעופף" שבהמשך? תשוקה, השתוקקות אל ה', לעוף אל ה' וגם לעוף לשליחות שלי בחיים. צריך את כל המדרגות – "בשתיים יכסה פניו", בושה, "בשתיים יכסה רגליו", צניעות, "ובשתיים יעופף", תשוקה. מה הגימטריא של **בושה-צניעות-תשוקה**? פסוק שהוא אולי הכי חשוב בשיר השירים, "**מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים**". שנזכה לבושה של קדושה, לצניעות של קדושה, ולתשוקה אדירה לאהובנו ה' יתברך.

יום כיפור: תענוג הצום ביום כיפור

ביום כיפור אנחנו צמים – לא אוכלים, לא שותים, מענים את עצמנו בחמשה עינויים. מצד שני, יום כיפור הוא "שבת שבתון" ושבת היא יום של תענוג. יום כיפור הוא לא 'סתם' שבת, אלא "שבת שבתון", תענוג שבתענוג, הכי תענוג. איך יכול להיות שאותו יום הוא גם עינוי (עינוי נפש, בלשון הפסוק) וגם כף

דרכך דעהו' אפילו לדבר עבירה". מה הפירוש? כתוב "גדולה עבירה לשמה יותר ממצוה שלא לשמה". הדוגמה לכך היא אליהו בהר הכרמל – אסור להקריב קרבנות מחוץ למקדש, אבל הוא הקריב קרבנות בהר הכרמל כדי להחזיר את עם ישראל בתשובה, זו "גדולה עבירה לשמה". אלה דברים שבלב, רק ה' יודע מה הכוונה האמתית של העושה. אנחנו לא יודעים, לא שופטים, רק ה' יודע – אם עושים מתוך אהבה לה', אז מקיימים "בכל דרכיך דעהו' אפילו לדבר עבירה".

שלא נזדקק לדבר עבירה, אבל שנבין את העצמה של המשפט הזה, "בכל דרכיך דעהו' אפילו לדבר עבירה" – כל הזמן צריך לדעת את ה', בכל הדברים, אפילו כשאדם נופל. צריך לבטוח ולסמוך שהיד של ה' תעצור את הנפילה לפני שאגיע לארץ, "כי יפל לא יוטל כי ה' סומך ידו", "בכל דרכיך דעהו'".

"הצנע לכת" – עבודת ה' בצניעות

ה-ה של המלה "תשובה", האות האחרונה, הסיום והחותם של עבודת התשובה, היא "הצנע לכת עם הוי' אלהיך", פסוק מתוך מיכה הנביא. מהי צניעות? הפירוש הבסיסי של צניעות הוא שעבודת ה' היא אני וה' ביחד – אני וה' לבד. אף אחד לא צריך לראות, אני לא מפגין את העבודה שלי, אני לא משויץ בעבודה שלי, אין לי 'בליטות' בלשון החסידות – אני צנוע עם ה'. זהו הפירוש הפשוט. חסידים בכל הדורות מאד ניסו להסתיר את המעשים הטובים שלהם, שאף אחד לא ידע – מעשה טוב הוא רק ביני לבין בורא עולם, לבין הקב"ה.

הפסוק מדגיש את פעולת ה"לכת", "הצנע לכת עם הוי' אלהיך". גם הפסוק הראשון של התשובה, "תמים תהיה עם הוי' אלהיך" – ה-ת

הימים האלה לא היינו אוכלים. למה? בתשעה באב - מי יכול לאכול? מי מסוגל לאכול תוך כדי חורבן הבית, חורבן עם ישראל? מה לגבי יום כיפור? ביום כיפור - מי צריך לאכול? למה כשיש כזה יום, כשיש כזה אור, שאנחנו דומים למלאכים, לובשים לבן, מתפללים חמש תפלות - מי צריך לאכול? האוכל מיותר! זהו יום שכולו רוחני, כולו אלקות. שנזכה לכזה יום כיפור, ואז במשך כל השנה כולה נהיה דבקים בקב"ה, נזכה למשיח, לגאולה האמתית והשלמה.

- איך הם הולכים ביחד? אכן, הם באמת הולכים יחד. כתוב "לחיותם ברעב" - יש סוג של רעב שנותן חיות. בדרך כלל כשאדם רעב הוא בלי חיות, אבל ביום כיפור הפסוק אומר "לחיותם ברעב" - מקבלים חיות, כיף, תענוג שבתענוג, מהצום ביום כיפור.

יש שני ימים בהם צמים כל היום, מלילה עד לילה - יום חורבן הבית, תשעה באב, ויום כיפור, יום אחד בשנה שה' צווה לצום וקרא לו "שבת שבתון". הצדיקים הגדולים אמרו שגם אם התורה לא היתה מצווה עלינו לצום בשני

טעם מצוה וילך – כתיבת ספר תורה

ומצוה עבד אבל אי כתב הוה מצוה יתירה טפ"י. כלומר שעיקר המצוה היא בתוצאה, שיהיה לו ספר תורה, ולכן גם כשקונה יוצא ידי חובה (וכן פסקו הגר"א וערוה"ש). אלא שיש עניין והידור מיוחד כשכותב בעצמו לעצמו.

היחס בין פעולה ותוצאה בפנימיות

בלשון הקדמונים, פעולה ותוצאה הן עילה ועלול, וחוקרים האם העילה קודמת בזמן למציאות העלול, דהיינו שכל תוצאה חלה לפחות רגע אחד (אפילו בלתי-נתפס) לאחר הסיבה, או שהתוצאה נמצאת בו-זמנית עם הסיבה, אלא שמבחינה מהותית הסיבה קודמת לתוצאה, לא קדימה בזמן אלא קדימה של עילה לעלול. ומביאים מדברי הרמב"ם שהשמש (העילה) ואור השמש (העלול) באים כאחד ממש, דהיינו שהקדימה איננה בזמן. הדבר נוגע למושג ההלכתי "באים כאחד", אלא שבו גופא יש לדון האם זהו חידוש מיוחד או שניתן ללמוד ממנו למקומות אחרים.

בפנימיות, היחס בין פעולה לתוצאה הוא כיחס זכר ונקבה (הזכר פועל, כמו לשון בועל, ב-פ מתחלפות באותיות השפתיים). אם כן, הדוגמא של פעולה ותוצאה בהלכות שבת היא היחס בין "זכור" ו"שמור", כמבואר ש"זכור" היינו בחינת הזכר (וציווי זכור מתבטא במעשה כלשהו, כמו קידוש) ואילו "שמור לנוקבא" (שהרי השמירה היא הימנעות מפעולה, תוצאה של שביתה). והנה "זכור ושמור בדבור

"וְעַתָּה כְּתַבּוּ לָכֶם אֶת הַשְּׁיָרָה הַזֹּאת וְלִמְדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְרָהּ פְּפִיָּהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה לִּי הַשְּׁיָרָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל". זו המצוה התרי"ג למניין הרמב"ם. ולשון הרמב"ם "מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו שנאמר 'ועתה כתבו לכם את השירה', כלומר כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו לפי שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות. ואף על פי שהניחו לו אבותיו ספר תורה מצוה לכתוב משלו, ואם כתבו בידו הרי הוא כאילו קבלה מהר סיני, ואם אינו יודע לכתוב אחרים כותבין לו, וכל המגיה ספר תורה ואפילו אות אחת הרי הוא כאילו כתבו כולו".

האחרונים³ מבארים שיש כאן שתי שיטות עיקריות, האם המצוה היא בפעולת הכתיבה או בתוצאה, שיהיה לו ספר תורה כתוב. לדעת הרמב"ם וסיעתו (הסמ"ג והחינוך), המצוה היא בפעולת הכתיבה, "כתבו לכם", ולכן אינו יוצא בספר תורה שירש מאבותיו. ולכן גם הקונה ספר תורה אינו יוצא ידי חובה, וזה שנאמר בגמרא⁴ "הלוקח ספר תורה מן השוק כחוטף מצוה מן השוק" דהיינו שלא יוצא ידי חובת המצוה, וכן פסק הרמ"א בשו"ע⁵. ומה שכתב הרמב"ם "ואם אינו יודע לכתוב אחרים כותבים לו" היינו שאז פעולת הכתיבה היא בשליחותו⁶. אולם רש"י פירש בגמרא "כחוטף מצוה,

א הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פ"ז ה"א.

ב מנחת חינוך מצוה תרי"ג, בית הלוי ח"א סי' ו, ועוד.

ג מנחות ל, א.

ד יו"ד ער, א.

ה כל זה לפי הבנת המנ"ח ועוד אחרונים. אך כבר העירו שמספר המצוות (מ"ע יח) עולה שהרמב"ם מודה שיוצא ידי חובה בקנייה. ראה בכל זה אנצ"ת ערך כתיבת ספר תורה, ובשיעורי הרב אשר וייס שליט"א.

1 ראה סוד ה' ליראיו עמ' שמ בעניין חמש קדימות. שם מבואר שקדימה של עילה ועלול שייכת לכתר.

2 גיטין עז, ב. וראה אנצ"ת ערך באים כאחד.

שלישית המחברת ביניהם. אלא שמכל מקום צריך להכריע על מה הדגש בכל מקום. ובנידון שלנו: יש צד של מצוה בפעולת הכתיבה, יש צד של מצוה בתוצאה שיהיה לו ספר תורה, ויש צד של מצוה בכך שהאדם לא יהיה בלא ספר. בפסוק יש שלשה לשונות של ציווי "כתבו... ולמדה... שימה": "כתבו" היינו פעולת הכתיבה; "ולמדה" היינו צד השלילה, שהרי כדי ללמד צריך ספר ולכן מצוה שלא יהיו בלא ספר; "שימה בפיהם" היינו התוצאה החיובית שעל ידי הספר התורה מושמת בפיהם^ט. בפנימיות, שלשת השלבים הנ"ל הם הסדר היסודי של חש-מל-מל (הכנעה-הבדלה-המתקה), שביאר מורנו הבעל-שם-טוב. כמו שניכר במיוחד במצות מילה (מל). פעולת המילה היא "חש", לשון זריזות (חיש), "זריזים מקדימים" לפעולת המצוה, וכן "חש" לשון שתיקה כיון שההכנה הזריזה היא בחשאי (כמו עבודת הכהנים "בחשאי וברעותא דלבא"). התוצאה, שיהיה מהול, זהו ה"מל" השני, מל לשון מהול וכן לשון דבור (מילול), המהול יכול להשפיע ולהוליד, כמו דבור (ברית המעור כברית הלשון). אמנם באמצע נוסף עוד "מל", זהו צד השלילה שלא יהיה ערל, מצד אחד זהו המשך הפעולה ומצד שני זו תחילת התוצאה, וזה ממש החידוש של שלב ההבדלה בין ההכנעה להמתקה.

[המקור ל"זריזים מקדימים למצוות" הוא מאברהם אבינו, "חסד לאברהם", כנ"ל שפעולה שייכת לזכר וזכר הוא בחינת חסד, "זכר חסדו". הוזכר שהפעולה מקבילה לעבודת הכהנים בחשאי, וכן הכהן הוא איש חסד כאברהם אבינו (שבעצמו נקרא כהן, "אתה כהן לעולם"). אמנם התוצאה שייכת לבחינת הליים, מצד הגבורה, שעבודתם בשיר "לארמא קלא", מל מלשון דבור. וכן לוי שייך לזיווג, "לילה אישי אלי", "כמעט איש ולויות" - שייך לגדר מהול.]

ט שלשת הלשונות, כתבו למדה שימה ר"ת שכל, "שכל טוב לכל עושיהם" ו"אין טוב אלא תורה". ובמקום אחר מבואר ש"כתבו למדה שימה" הם כנגד חב"ד.

אחד נאמרו" - מתאים לדברי הרמב"ם הנ"ל שהסיבה והתוצאה באים יחד. דרך אגב, יש כאן רמז יפה לשנה שלנו: **זכור שמור = תשעט**. במערכת הספירות, הזכר הוא פרצוף "זעיר אנפין" (ו בשם הוי') והנקבה היא המלכות (ה אחרונה בשם הוי'). והנה במצב הרגיל התיאור הוא שקומת הזכר היא מעל הנקבה (ראש ז"א נמצא מעל נוקבא), ופירוש הדבר לענייננו שהסיבה קודמת לגמרי לתוצאה (גם קדימה בזמן). אבל במצב העתידי-המשחי נאמר שהזכר והנקבה יהיו שוים בקומתם - מתאים להופעת הסיבה והתוצאה בבת אחת. היחס בין הזכר לנקבה הוא בארבע דרגות "אחתי רעיתי יונתי תמתי" - דרגת "תמתי" היא המצב העליון של "שוים בקומתם", התאמה מלאה ומיידית, ואילו בשלשת השלבים הנמוכים יש שהות מסוימת בין הזכר לנקבה.

גדר שלישי - השלילה

עצם החלוקה בין שני הגדרים, פעולה ותוצאה, היא חקירה למדנית-הגייונית ידועה, כאשר ההנחה היא שאחד משני הצדדים הוא הנכון. אמנם הרוגאטשובר מחדש^י בכמה וכמה מצוות שיש "שלשה גדרים" (שכולם נכונים), כמו במצוות מילה - "א. שימולו אותו [הפעולה]. ב. שיהיה מהול [התוצאה]. ג. שלא יהיה ערל". והנה, הגדר שלא יהיה ערל הוא מעין ממוצע בין הפעולה של המילה לבין התוצאה של 'מהול', דהיינו שבמעשה מילה יש סדר של שלשה שלבים (שיכולים לבוא כאחת כנ"ל): פעולת המילה, שלילת הערלה, שם מהול. ויש לומר שבכל מצוה קיים סדר זה, ובהסתכלות של גדלות-מוחין לא צריך להחליט שדוקא אחד מהצדדים (פעולה/תוצאה) הוא הנכון, אלא יש בחינה כזו ובחינה כזו ואף בחינה

סיפור חסידי איך להתוודות

מחשבה דיבור ומעשה, יהיו לבנים. אבל מי שרוצה להתוודות ולשוב על פגם הברית, אבל דואג על האבק שעל המכנסים, סימן שהוא עדיין בחוץ – "הודי נהפך עלי למשחית".

ספור ג':

אל החוזה מלובלין הגיע יהודי שכבר היה בעל תשובה, אחד מאד רציני, שהרבה זמן עוסק בתשובה, ועוד לפני שהגיע לחוזה לקח לעצמו דרך של סיגופים בעבודת ה' – לצום ולצער את עצמו בכל מיני דברים. אותו בעל תשובה למד בספרי המוסר שמי שרוצה לעשות תשובה צריך להסתגף (גם בתניא כתוב שצריך לצום, אבל כתוב שזה לא העיקר. היו כאלה לפני החסידות שחשבו שצומות וסיגופים הם עיקר התשובה). למרות שכבר היה סגפן רציני, בכל זאת החליט שכדאי ללכת לאיזה צדיק שיתן לו דרך תשובה עוד יותר נעלית.

היהודי הגיע לחוזה וספר לו מה ענינו ומה עשה עד כה, במשך שנים, ושברצונו שהרבי יסדר לו דרך תשובה. כששמע החוזה את דבריו, ענה לו שלא זו הדרך. אם אתה רוצה שאתן לך דרך תשובה, קודם אתה צריך להיות חזק בגשמיות, כי בלי זה לא תוכל לעמוד בתשובה שלי – חדשיים תאכל ותשתה טוב שתתחזק, ואז תחזור אליי. אותו בעל תשובה עשה כמצות החוזה, הפוך מהנהגתו עד אז ואחרי חדש הגיע שוב לחוזה ואמר לו שאכל ושתה וישן היטב חדש שלם והוא כבר חזק מספיק כדי לעשות תשובה. החוזה אמר לו שזה עדיין לא מספיק, ושעליו לעשות את כל מה שאמר במשך חדשיים, כפי שאמר

ביום הכיפורים, חלק מרכזי מעבודתנו הוא היודי. לפנינו שלשה סיפורי יודי – השייך למדת ההוד שבנפש – על החוזה מלובלין [כמובן עם ביאור מהרב], שפותחים בפנינו צהר קטן לעבודת היום הקדוש.

ספור א':

מעשה באחד שנכנס לחוזה לתת קוויטל כנהוג. היהודי נכנס ונתן לרבי את הפתק לבקש ברכה. החוזה לוקח ממנו את הפתק, ובפתק לא היתה כתובה בקשה מסויימת, רק בקשת ברכה "לי ולבני משפחתי". אך כשהרבי קורא, הוא אומר "לי ולבני משפחתי". לא נעים, אבל היהודי מתקן את הרבי החוזה קורא עוד הפעם, אבל שוב אומר "לי ולבני משפחתי". היהודי שוב מתקן את הרבי, וחוזר חלילה, עד שבסוף הרבי פונה אליו ואומר "רשע תן תודה". בשלב זה אותו יהודי כבר נשבר והיה מוכרח להודות שאכן חטא ונולד לו בן מהשפחה שלו. סיפור קצת קשה – להוציא ממשישהו ויודי בכח.

ספור ב':

אל החוזה מלובלין הגיע בעל עבירה ואמר שברצונו לעשות תשובה. אותו יהודי נפל על פניו לפני הרבי ובקש שיעזור לו לעשות תשובה. כשקם מהארץ, הדבר הראשון שעשה אותו יהודי היה לנער את בגדיו מהאבק והעפר – פעולה ספונטאנית. החוזה, לאחר שראה זאת, אמר שאחד כזה עדיין לא יכול לעשות תשובה. על דרך תשובה לחוטא כתוב – בפרט בתשובה על פגם הברית – "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" – שהבגדים –

מן השפה ולחוץ, אין כאן הודאה אמיתית על החטא. כך אי אפשר לעשות תשובה.

בסיפור השלישי לא רק שהיהודי מודע לכך שחטא, אפילו יש אצלו כבר הכנעה, הוא כבר עוסק בתשובה לפי הבנתו – בתעניות וסיגופים, רק שזה עדיין לא מועיל לתשובה אמיתית לפי דרך החסידות, כיוון שהוא עדיין לא יכול לומר "אשמנו" – הוא לא יכול להסתכל בחטא שלו בגובה העינים, באמת. כמה שהוא יודע שחטא – הוא לא באמת יודע שחטא. לדאבוננו זה המצב של רוב מי שקורא לעצמו בעל תשובה על חטאים. היום רוב בעלי תשובה הם תינוקות שנשבו, זה משהו אחר, אבל באמת להודות על חטא – זה כח שרק החסידות מגלה. צריך כח וקשר עם הצדיק כדי שתוכל לדעת באמת מה עשית.

איך שמגיעים לנקודת האמת – בזכות הצדיק – זה עולם אחר לגמרי. רואים שהודאה אמיתית על האמת, היא משהו אחר לגמרי. כח הצדיק להקרין הוד, להקרין וידוי – להוציא ממך את הוידוי העמוק והאמיתי. כל מה שהאדם עשה, וחשב שאוחז באיזו מדרגה, זה הכל דמיון, וכשהוא מגיע למדרגת האמת, הוא פשוט יכול להתעלף. בשביל לעמוד בזה, בפרט בעל תשובה, צריך המון כח רוחני כדי לעמוד בנקודת האמת. כל העולם הזה הוא 'עלמא דשיקרא', וכך גם לאדם יש נטיה לשקר לעצמו שעושה תשובה. כדי לעמוד בפני האמת הערומה ולומר "אשמנו" צריך המון כח רוחני (וגם פיזי), ולהגיע לכך, אפשר רק בזכות הצדיק שיביא אותנו לאמת הזאת.

בתחילה. שמע זאת היהודי וכך נהג חדש נוסף ובסופו שוב חזר אל החוזה. החוזה הביט בו ושאל – אתה כבר מוכן? ענה – ודאי שכן. החוזה עדיין פקפק, אני לא בטוח שיש לך מספיק כח, אתה בטוח שאתה מוכן? שוב ענה – ודאי שכן. אם כן, אמר החוזה – נאמר ביחד את הוידוי. הוידוי מתחיל 'אשמנו', אחרי שהחוזה אמר עם אותו בעל תשובה את המלה הראשונה, אותו אחד התעלף, ורק בקושי רב אפשר היה להעיר אותו. כשהתעורר אמר לו החוזה – אמרת לי שצדיין אין לך מספיק כח לעשות תשובה, אין לך אפילו מספיק כח כדי לומר מלה אחת של וידוי.

הוידוי שייך למידת ההוד שבנפש – "רשע תן תודה" – שעניינו הוא הכנעה והודאה על האמת. בשביל להתוודות צריך קודם כניעה, אבל צריך גם הכרה עמוקה בחטא שלי (אפילו אם לא הכרה של השכל, אלא מה שלמעלה מהשכל – מודים ומודים דמודים – זו הכרה עמוקה). בסיפור הראשון היהודי יודע שחטא, אבל הוא אפילו לא מוכן להודות בחטא שלו, הוא פשוט רוצה להתעלם ולהמשיך הלאה. החוזה מלמד אותנו שבלי הודאה על האמת, אין שום דבר, אי אפשר להתקדם, לכן צריך להוציא ממנו את ההודאה בכח וליצור אצלו הכנעה, שלב ראשון בתשובה.

בסיפור השני אנחנו פוגשים מישהו שחטא, וגם מודה על כך, הוא נופל בפני הרבי ומבקש תשובה, אבל המעשה הספונטאני שלו, זה שמנער את מכנסיו, מלמד שהכל

מענות ותשובות

שאלה:

מדוע בקידוש בערב שבת מקדימים את ז"א לעתיקא קדישא הרי בסדר הסעודות עתיקא קודם?

מענה:

הבריות' כלל וכלל - הכל בפשטות ובטבעיות. התקשרות אמתית היא ודאי סגולה להתחזק בכל עניני התורה והמצוות, עבודת השי"ת בפנימיות ובשמחה. רצוי מאד שתקבעו גם זמן ללמוד חסידות יחד.

קודם בא ז"א בעלה לכבד אותה... [יש כאן סדר של חת"ק ז"א עתיקא, אח"כ בסעודת היום - עתיקא חת"ק ז"א, ובסעודה שלישית ז"א עתיקא חת"ק - הכל באותו סדר בטבעת חוזרת ודוק].

שאלה:

אנחנו מתלבטים לגבי מעבר מכיסוי הראש במטפחת לפאה. אנחנו רוצים כי הרבי אמר שפאה יותר צנועה. ובעינינו זה גם יותר יפה. יש לנו קצת חשש מתגובת הסביבה, וגם התלבטות אם הרצון לשינוי נובע באמת ממקום אמת של שאיפה לצניעות או כדי להתייפות, והאם כלל משנה הסבה להעדפה?

שאלה:
כמה שנים לא היינו אצל הוריי בראש השנה - אנחנו פחות אוהבים את נוסח התפלות בבית כנסת שם ואת אורת החג. מאידך, ההורים ישמחו אם נבוא והדבר יוריד את מפלס המתח. נשמח לעצה טובה מהרב.

רצינו גם לשתף שלאחרונה אנו מרגישים צורך לרומם את הבית, נראה שעומס החיים סוחף אותנו, ונשמח לברכת ועצת הרב.

מענה:

אם הכשרות ושמירת הלכות החג בסדר אפשר להיות אצל ההורים. עיקר כוונות התפלה והחג בלב - רחמנא לבא בעי.

שאלה:

העסק שלנו נמצא בקשיים תקופה ארוכה ואנחנו די מיואשים. אנחנו דואגים מעתיד הפרנסה, ומתלבטים האם כדאי לסגור את העסק ולעבוד כשכירים או להמשיך ולהתאמץ?

מענה:

אסור להתיאש, ודאי יהיה טוב בטוב הנראה והנגלה. אם העסק מפסיד והולך - כלל גדול בכגון דא שאם עד תאריך מסוים (מה שנראה לכם) לא תראו שהעסק מתחיל להתרומם אז

ענין הפאה הוא אך ורק התקשרות לרבי, לקיים את רצונו בפשטות בלי שום חקירות והרהורים (גם הטעמים שהרבי נותן לכך, אין זה העיקר כלל...). אם חפצים בהתקשרות זו באמת, אז אין סבה להתפעל מ'מה יאמרו

לימוד שעה נגלה עם חברותא וחצי שעה חסידות (כדאי ללמוד 'דרך מצותיך' לפי סדר המצות) עם חברותא.
ברכה לשנת הצלחה בלימוד התורה והפצת המעינות חוצה, בשמחה ונחת.

שאלה:

מה העבודה שלנו כנשים (עם עצמנו ועם הילדים) בחגים?

מענה:

"אשה יראת ה' היא תתהלל" - הלל לשון אורה ושמחה. תפקיד האשה בחגים (ותמיד) לחבר את ה"עבדו את ה' ביראה" עם ה"עבדו את ה' בשמחה" (ענינו הכללי של חדש תשרי המתחיל מימים נוראים ומגיע לזמן שמחתנו). כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

סוגרים אותו ועובדים כשכירים כו', "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה".
ברכה לבשורות טובות בכל.

שאלה:

בסדר היום שלי כרגע - המורכב בעיקר מהוראה וכתובה - יש לי שעה וחצי פנויות שאפשר להקדיש אותן ללימוד בישיבה אך אפשר גם להוסיף בכתובה שכנראה יש בה תועלת לרבים.
אני מרגיש שחסר לי הרבה רקע בנגלה וחסידות, אך מתלבט כיצד ראוי לנצל את הזמן ואשמח להכוונת הרב.

מענה:

העיקר, את השעה וחצי לימוד לנצל מקסימום (ללא שיחה בטלה). הכי טוב:

לתשומת לב – מדובר במענות פרטיים לשאלות מסוימות, לשואלים מסוימים בהקשר מסוים. חלק מהתשובות לא נערכו כתשובה לרבים, והן מתפרסמות כ"לחם חם ביום הלקחו" בשל העניין והלימוד שיכול להיות מהם כהשראה לרבים. בדרך כלל השאלה קוצרה או שונתה (ולעתים גם התשובה, בפרטים קטנים) כדי למנוע פגיעה בפרטיות השואלים

ברכות בחשבון מתמטיקה בפרשת השבוע

פרצוף פסוקי הקהל

הקהל... התורה הזאת - יסוד, ענף תפארת, תורה; ולמדו ליראה... חיים על האדמה... - המלה הקהל פותחת את הפסוק הששי כנגד צדיק יסוד עולם (כנ"ל) שמחבר את כל עם ישראל, אנשים, נשים, טף, וגרים (הקהל את שווה ישראל).

הקהל שווה 140 והוא הפירמידה הריבועית של 7, כלומר, סכום הרבועים מ-1 עד 7^2 . (קהל ישראל שווה 676 והוא 26^2). והנה, פלא, יש בדיוק **הקהל** תבות בכל הפרשיה (42 בשני הפסוקים הראשונים ו-98 בחמשת הפסוקים הבאים; כלומר שעל ידי חלוקת 7 הפסוקים ל-2 ו-5 נעשה חלוקת התבות ביחס של 3 ו-7 [42 שווה 3 פעמים 14, ואילו 98 שווה 7 פעמים 14]). נמצא שבממוצע כל פסוק הוא בן 20 תבות, והסימן: **זך** (ז פעמים 7 ששווה **הקהל**). והנה, יש בדיוק **זך** תבות בפסוק הראשון של הפרשיה.

מגדל הפורח באויר

את המלה "הקהל" אפשר לחלק לשני חלקים כשהיחס ביניהם הוא של 1:3 - **הק-הל**. הערך הממוצע של כל אות של **הקהל** שווה **הל**. בחילוף אותיות אח"ס בט"ע (המבוסס על הגיון של שלישיות של אותיות בדילוגים של 7-7 אותיות) - השלישיה הל"ק, שבה ג האותיות של המלה "הקהל", היא כנגד ספירת ההוד המקבלת מבינה. **הק** שווה **ל** במספר קדמי (דהיינו, **אבגדהוזהחטיכל**) וכן 14 Δ .

והנה, בכל פרשת וילך יש **ל** פסוקים, סוד "מגדל הפורח באויר", המקביל לפרצוף אמא, סוכת שלום של חג הסוכות שבו כל עם ישראל מתכנסים תחת מקיפיה של אמא

בפרשת וילך אנו קוראים את פרשיית "הקהל" (פרק לא, פסוקים ז-יג) הכוללת 7 פסוקים וכוללת את העליות של שלישי ורביעי בפרשה:

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוָשֶׁע וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל חֹזֵק וְאַמֵץ כִּי אַתָּה תְּבֹא אֶת הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע הו' לְאַבְתָּם לְתֵת לָהֶם וְאַתָּה תִּנְחַלְנָה אוֹתָם. והו' הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך לא ירפך ולא יעזבך לא תירא ולא תחת. ויכתב משה את התורה הזאת ויתנה אל הפהנים בני לוי הנשאים את ארון ברית הו' ואל כל זקני ישראל.

ויצו משה אותם לאמר מקץ שבע שנים במעמד שנת השמיטה בחג הספות. בבוא כל ישראל לראות את פני הו' א-להיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם. הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגר אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את הו' א-להיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת. ובניהם אשר ידעו ישמעו ולמדו ליראה את הו' א-להיכם כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה.

7 הפסוקים בפרשיה מקבילים ל-ז הספירות מחסד עד מלכות (ז"ת) כאשר ג הפסוקים הראשונים שהם שלישי של פרשת וילך כנגד חג"ת (חזק ואמץ... תבוא את העם הזה אל הארץ... לתת להם... - חסד; לא תירא ולא תחת - גבורה; ויכתב משה את התורה... - תפארת) ו-ד הפסוקים של רביעי כנגד נה"ם (ויצו... מקץ, סוד קץ הימין, נצח; בבוא כל ישראל... תקרא... באזניהם, בינה עד הוד;

הפירמידה הכפולה של 10, **שכינה שכינה**, רמז לשכינתא עילאה ושכינתא תתאה. **שכינה** שווה **לב שמח**, המספר הגדול ביותר האפשרי של ימי שנה, כמו שנת תשע"ט).

חלוקת הפסוקים אותם קורא המלך

לפי הרמב"ם (שיש לו 7 הלכות בענין הקהל) המלך קורא 574 פסוקים מתוך משנה תורה במעמד הקהל. 574 שווה 41 פעמים 14 דהיינו **הקהל** במספר סדורי (5, 19, 5, 12 = 41) פעמים **הקהל** במספר קטן (5, 1, 5, 3 = 14)!

מתחלת החומש עד סוף פרשה ראשונה של קריאת שמע המלך קורא 196 פסוקים שהוא 14 (**הקהל** במספר קטן) ברבוע! 196 גם שווה **יום הקהל**. אחר כך הוא מדלג לפרשה שניה של קריאת שמע ומשמע ל"עשר תעשר" עד סוף הקללות שבפרשת כי תבוא, ובסך הכל עוד 378 (**חשמל**) פסוקים שוא **זך** (הנ"ל) במשולש או 7 פעמים **נד (חי חי חי)**. 196 הפסוקים מתחלקים ל-5 יחידות של 7: פרשת דברים – 105 (**הק** של **הקהל**, **ל** במספר קדמי כנ"ל) פסוקים שווים 7 פעמים 15; מתחלת פרשת "ואתחנן" ועד "ונשב בגיא מול בית פעור" (סוף פרשיה וסוף פרק ג) יש בהם 7 פסוקים; משם עד "אשדת הפסגה" (סוף פרשיה וסוף פרק ד) – 49 פסוקים שהם 7^2 ; עד סוף עשרת הדברים (טעם עליון, קריאה זו היא עיקר הקריאה בתורה שבצבור) עוד 14 פסוקים ששווה 2 פעמים 7; עד סוף פרשה ראשונה של קריאת שמע, עוד 21 שווה 3 פעמים 7 פסוקים. ב-378 הפסוקים יש שתי יחידות גדולות של 7: עד סוף פרשת שפטים 154 פסוקים שהם 7 פעמים 22; עד סוף הקללות יש עוד 224 פסוקים שהם 7 פעמים 32. נמצא שיש 7 יחידות של 7 לפי חלוקת ז-הב, ודוק.

(מעין חזרה לרחם האם). לפי זה ראוי לעיין בהופעות האות ל בפרשת הקהל במיוחד: ב-ג הפסוקים הראשונים (כנגד חג"ת, כנ"ל) יש בדיוק 21 למדין – ממוצע 7 לכל פסוק, 21 שווה שם **אהיה**, שם הבינה, מגדל הפורח באויר. ב-ד הפסוקים הבאים (כנגד נה"ם, כנ"ל) יש גם בדיוק 21 למדין. והכל בסוד "**אהיה** אשר **אהיה**". בשני הפסוקים שכנגד נצח והוד (הנחשבים לספירה אחת בעולם התהו, ואף לעתיד לבוא כנודע) יש ז למדין, בפסוק היסוד, הקהל, יש ז למדין, ובפסוק הסיום, פסוק המלכות, יש ז למדין. סך הכל, בכל פרשת הקהל יש **מב** למדין הרומזים לשם **מב** של בריאת העולם ושל עלית העולמות כנודע. ערך כל הלמדין עולה **מב** פעמים **ל** או 1260 שהוא יהלום **לה**, **הל** של **הקהל** (**הל הל** = חצי **הקהל**).

יום הקהל

תאור מעמד הקהל מתחיל מ-"**מקץ**" המתחלק ל-**מק** ו-**ץ** – **מק** שווה **הקהל** ו-**ץ** שווה **מלך** (מצות המלך לקרוא את התורה בפני העם). והנה, אותיות המילוי של **מקץ: מ וף די** עולות **הקהל**! זאת אומרת, **מקץ** ששווה 230 (**חיה** פעמים 10) במילוי שווה 370 (**יחידה** פעמים 10), עליה **מחיה ליחידה**. והנה, מעמד הקהל הוא ביום ה-16 של השנה החדשה אבל הוא נקרא על שם השנה החולפת, "מקץ שבע שנים גוי", וביחס לשנה החולפת, שנת השמטה שאם היא שנה פשוטה כסדרה יש לה 354 שווה **שמטה** ימים. נמצא שמעמד הקהל הוא ביום ה-370, דהיינו יום ה"**מקץ**" במילוי, סוד גילוי **שע** נהורין **מאור פני מלך** (הקורא תורת) **חיים** ("אשר אתם חיים על האדמה גוי"). אם השנה הוקדמת היתה מעוברת, אזי יום הקהל הוא יום ה-400 (20 ברבוע, **ת**, חותם הא-ב) בדיוק (370 ועוד 400 שווה 770, שהוא

חשמל של מל [שקורא]]. הדילוג הוא על 207 (אור) פסוקים בין הפרשיות שהמלך קורא ועוד 171 (18 Δ) פסוקים בסוף החומש. והוא סוד **חשמל** ששווה **אור פניאל**, כמבואר באר"י! עד סוף פרשה ראשונה של קריאת שמע יש 196 או 14² פסוקים. אחר כך, עד סוף פרשת ואתחנן יש **זך** פסוקים ועד סוף כל החומש יש **זך** ברבוע, 729, פסוקים. כלומר ש-952 מתחלק ל-196 ועוד **זך** ביהלום ששווה **חשמל חשמל** כנ"ל.

והנה, בכל חומש דברים, משנה תורה, יש 952 פסוקים, הכל בסוד ה-7, שכן 952 שווה 7 פעמים 136, ערכה של המלה **קול**, רמז לשבעה קולות של מתן תורה כו' (ויש להעיר שכאשר מחלקים את חמשה חומשי תורה לשבעה ספרים בסוד "חצבה עמודיה שבעה", אזי משנה תורה הוא הספר השביעי, החביב). נמצא, שמתוך כל פסוקי ספר דברים, ישנם 378 (**חשמל**, כנ"ל) פסוקים שהמלך אינו קורא (היינו **חשמל** של חש [שאינו קורא] לעומת

נשיאת הפכים

היא חידוש עיקרי בדרך החסידות (ויש שיאמרו החידוש העיקרי, ב-ה הידיעה), שהפכה את מושג ה'השכלה' השנוי במחלוקת – בין חכמי החקירה לחכמי הקבלה – לאבן דרך ב'עבודה' הפנימית. לבו של ספר התניא עוסק באיזון של "בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא", ונשיאת הפכים חוזרת בעוד אין-ספור נקודות העמקה והדרכה בחסידות. אין המחשה טובה לנשיאת הפכים בלבו של יהודי מחדש תשרי – חדש שמכיל בקרבו גם את הימים הנוראים וגם את "זמן שמחתנו", גם את עומק היראה וקבלת העול בר"ה ויום כיפור וגם את השמחה המתפרצת בשמחת תורה, כאשר החסידות מדגישה כיצד השמחה והיראה בלולות זו בזו, "גילו ברעדה" – במקום גילה שם תהא רעדה".

נשיאת הפכים כוללת גם את האיזון הנפשי הנכון, בו האדם מחד שואף לפסגות הגבוהות ביותר, ומאידיך יודע היטב את מקומו האמתי, וכך לא מרמה את עצמו ולא מאבד את שפיותו, ומסוגל לכלכל בכלים רבים ונכונים את השאיפות הגבוהות. נקודה זו חוזרת נקודות רבות בגליון זה, העוסק בעבודת עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים: הלימוד – בהדרכת רבי זושא מאניפולי – כיצד 'לפרק' את התשובה לחמש עבודות שמקיפות את כל חיי האדם; התביעה העמוקה של החוזה מלובלין ליודיו אמתי, עם ההכרה בריחוקנו ממנו; היחס הנכון לשיאה-סיומה של מסכת יומא; עבודת הנשים – שיאניות האיזון – בחגי תשרי, השאיפה להגיע לטביעת עין יהודית-טבעית גם ביחס לקב"ה ולמשיחו (באמצעות עבודת "טוב עין") ועוד.

שנזכה לגמר חתימה טובה, ומיד למעבר יהודי-טבעי מאימת הימים הנוראים ל"זמן שמחתנו"!

מעוניין להצטרף לצוות המפיצים של **ואביטה**?

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il